

DRAUGAS

2ND CLASS
AUGUST 11 1993

THE LITHUANIAN WORLD - WIDE DAILY

Vol. LXXXIV Kaina 35 c.

TREČIADENIS - WEDNESDAY, RUGPJŪTIS - AUGUST 11, 1993

Nr. 153

Žinios iš Lietuvos - Elta

Rusijos delegacija kviečiama į Vilnių

Vilnius, rugpjūčio 10 d. (Elta) - Prezidentas Algirdas Brazauskas, anksčiau laiko baigęs atostogauti, rugpjūčio 9 d. pradėjo eiti savo pareigas ir pirmąsias surengė pasitarimą derybų su Rusija klausimu. Jame dalyvavo A. Šleževičius, Č. Juršėnas, P. Gylis, prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais J. Paleckis ir valstybinės derybų su Rusija delegacijos vadovas V. Bulovas.

Valstybinės derybų su Rusija delegacijos vadovas V. Bulovas pasakė, kad jau rugpjūčio 9 d. jis išsiuntė kvietimą Rusijos delegacijai atvykti į Vilnių. „Beje, kvietime yra užuominos, dėl ko ir kaip galėtume tartis“, pasakė delegacijos vadovas. Pasak V. Bulovo, prezidentas Brazauskas į Maskvą vyks tik tuo atveju, jei derybų delegacijai pavyks kuo nors konkrečiau pasiekti.

Opozicijos vadovs Vytautas Landsbergis neigiamai vertina derybas, sakydamas: „Lietuvos ir Rusijos derybos dabar primena politinį romaną“, apie dviejų delegacijų pastaruosius susitikimus atsiliepė Landsbergis.

Jo nuomone, derybos vyksta nevieningai. „Aš matau, kaip ponas Gylis gadina Lietuvos poziciją ir politiką, stato Lietuvą į psichologiškai neaukštesnę situaciją, o ponas Bulovas taisy“, pabrėžė jis. „Svarbu ne rangas ir įgaliojimai, bet delegacijos ir jos vadovo svori ir autoritetinga pozicija“.

Kalbėdamas apie galimybes išieškoti iš Rusijos Lietuvai padarytą žalą, kuri neoficialiais duomenimis viršija 140 milijonų dolerių, opozicijos vadovs akcentavo, kad geriausia ir naudingiausia Lietuvai pasirašyti su Rusija sutartį, kurioje būtų straipsnis dėl Lietuvos padarytos žalos.

Krašto apsaugos ministras išvyko į Londoną

Krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius rugpjūčio 9 d. išvyko su neoficialiu vizitu į Londoną. Ministerijos protokolo skyrius pranešė, kad Audrius Butkevičius pakvietė Didžiosios Britanijos vyriausybės ir Didžiosios Britanijos Gynybos ministeriją. Tačiau, pasak Krašto apsaugos ministerijos pareigūnų, vizito tikslas oficialiai neskelbtinas.

Ministerijos pareigūnai tvirtino, kad Audrius Butkevičius apie vizito tikslą ir rezultatus praneš jiemis bei visuomenei, grįžęs iš Londono rugpjūčio 11 dieną. Krašto apsaugos ministerijos finansų tarnybos vadovai pasakė, jog Audriaus Butkevičiaus kelionės į Londoną išlaidas apmokės ji pakvietusioji šalis.

Ar premjeras rusams atidavė oro erdvę?

Rugpjūčio 8 d., Lietuvos TV laidoje „Naujienuos, nuomonės“ ambasadorius specialiosiomis misijoms Česlovas Stankevičius apkaltino ministrą pirmininką Adolfą Šleževičių, kad jis „oficialiai išsipareigojo perleisti Rusijos aviacijai naudotis Lietuvos oro erdve“.

Vyriausybės atstovas spaudai pareiškė, jog šis teiginys neatitinka tikrovės. Ministro pir-

ninko Šleževičiaus ir Rusijos vicepremjero S. Šachraj susitikime, įvykusiame liepos 1 d. Kaliningrade, konstatuojama, kad „šalys susitarė paspartinti susitarimo pasirašymą dėl to, jog Rusijos aviacija naudotųsi Lietuvos oro erdve“. Ruošiamas susitarimas privales atitiktį tarptautines tokio pobūdžio dokumentų normas ir suderinti abiejų pusių interesus.

Vyriausybė ieško lėšų ūkio kreditams

Pirmadienį prezidentas Algirdas Brazauskas, ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius ir Lietuvos Banko valdybos pirmininkas Romualdas Visokavičius svarstė galimybes nedelsiant ir kuo palankesniais sąlygomis suteikti kreditus žemdirbiams ir mėsos, pieno bei grūdų perdirbimo įmonėms. Nutarta, kad apie 70% bankų rezervų gali būti kaupiami konvertuojama užsienio valiuta. Tai „išlaisvintų“ apie 40 milijonų litų. Dabar Lietuvoje yra daugiau kaip 84 milijonai nepanaudotų litų, iš jų mažiau kaip 50 milijonų gali būti išduoti kreditais žemės ūkiui.

Vyriausybė ir Lietuvos Bankas nutarė, kad nuo šių metų rugpjūčio 10 d. kreditų palūkanos negali būti didesnės kaip 60%, skirtumas tarp valiutos pirkimo ir pardavimo - ne didesnis kaip 4%, o 1 JAV dolerio vertė - apie 4 litus. Tuo siekiama išlaikyti stabilų litą ir ištesėti prieš savaitę Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovams duotą pažadą.

Privatizacija už konvertuojamą valiutą

Iki minimumo sumažintas skaičius objektų, privatizuojamų už konvertuojamą valiutą. Į sąrašą bus įtraukiami tik tie, kurie neabejotinai turėtų pritraukti užsienio investitorius. Žinomi atvejai, kai mažų objektų varžytinės būdavo skelbiamos penktą ar net septintą kartą, ir vis neatsirasdavo pirkėjų. Nuo praėjusių metų rugpjūčio iki šių dienų už konvertuojamą valiutą Lietuvoje parduoti tik 23 objektai (už 3,386 JAV dolerių). Konkurso būdu parduotas tik vienas - Klaipėdos tabako fabrikas, už kurį valstybės išdava gavo 10,5 milijonus JAV dolerių.

Rugpjūčio mėnesį paskelbtos desimties objektų varžytinės, paskelbtos konkursai parduoti Vilniaus „Vilijos“ bei „Audejo“, Panevėžio „Lino“, Lentvario „Kilimų“ bei Vilniaus aliejaus ir riebalų perdirbimo įmonės akcijų paketus.

Uždraustas tranzitas per Neriją

Nuo rugpjūčio 15 d. įsigalios nauja tvarka į Neringą įvažiuojantiems sunkvežimiams ir automobiliams. Uždraustas sunkvežimiu tranzitas per Neriją į Kaliningrado sritį. Automobiliams, neatitinkantiems aplinkos apsaugos normų bei standartų, taip pat nebus leidžiama važinėti Kuršių nerijos valstybiniame parke. Policijos pareigūnai įpareigoti sustiprinti kontrolę.

Hillary Rodham Clinton, JAV prezidento žmona, sveikina Floridos gubernatorių Lawton Chiles po savo kalbos JAV Ligoninių Asociacijos suvažiavime, vykusiame Orlando, Floridoje. Šia kalba ji pradeda JAV administracijos kampaniją, siekiant JAV visuomenės ir sveikatos priežiūros įstaigų paramos JAV sveikatos priežiūros sistemos reformoms.

Sąjūdis protestuoja Rusijos spaudimą Lietuvos prezidentui

Vilnius, rugpjūčio 6 d. - Sąjūdžio seimo taryba penktadienį išleido pareiškimą, kuriame protestuoja Rusijos spaudimą, bandant jungti Lietuvą į Rusijos karinę, politinę ir ekonominę sferą. Pareiškimo tekstas toks:

„Lietuvos žmonės, nekantriai laukdami okupacinės kariuomenės išvedimo pabaigos rugpjūčio 31 dieną, nerimaudami stebi vis didėjantį Rusijos imperinių jėgų spaudimą Lietuvos prezidentui ir vyriausybei dėl politinės sutarties tarp dviejų valstybių pasirašymo.“

„Karštingas Rusijos vyriausybės skubėjimas pasirašyti su Lietuva politinę sutartį ir ją susieti su ekonominėmis sutartimis gali būti paaiškintas kaip šiurkštus, atviras spaudimas Lietuvos valstybei Rusijos interesais: 1. įvedant

laisvos prekybos statusą Sandraugos (NVS - Nepriklausomų Valstybių Sandrauga) šalių pavyzdžiu; 2. įvedant bevizinių valstybių sienų pervažiavimą; 3. įvedant nekontroliuojamą tranzitą per Lietuvos teritoriją į Karaliaučiaus sritį; 4. kuriant bendrą strategiskai svarbią imonę ir tokiu būdu naudojant ekonominę kaip politinio spaudimo įrankį.“

Dr. Eidintas pasiūlytas Lietuvos ambasadoriumi JAV

Washington, DC, rugpjūčio 10 d. - „Amerikos balso“ radijas jau skelbia, bet oficialūs šaltiniai tuo tarpu dar negali patvirtinti, kad Lietuvos vyriausybė JAV administracijai pasiūlė istoriką dr. Alfonsą Eidintą Lietuvos ambasadorium JAV.

Dr. Alfonsas Eidintas šiuo metu yra Lietuvos Tautinio istorikų komiteto Vilniuje pirmininkas. Jis yra daugelio istorijos knygų autorius ir redaktorius. Naujausia jo knyga yra apie buvusį Lietuvos prezidentą Kazį Grinį.

Nors dr. Eidintas neturi tiesioginio diplomatinio darbo patirties, apie jį pozityviai atsiliepia įvairios išsivijusios institucijos, su kuriomis jis dar ir šiandien glaudžiai bendradarbiauja.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Bronius Nainys pasakė, jog kartu su juo dirbdamas patyrė, jog dr. Eidintas yra „malonus, gero charakterio“ žmogus. Dr. Alfonsas Eidintas yra vienas iš autorių PLB leidžiamos „Tautos kančios istorijos“, šiuo metu baigia vieną to serijos tomą apie lietuvių tremtinių gyvenimą Sibire.

Dr. Eidintas taip pat yra glaudus Lituanistikos Tyrimų ir Studijų centro Chicagoje bendradarbis, Centro iškvietas 1992 metais ir 6 savaites praleidęs centre, rinkdamas medžiagą savo veikalams. Dr. Eidintas yra sumanytojas Lietuvos istorijos vientomo, kuris tuo patiu metu bus išleidžiamas

„Sąjūdžio seimo taryba atsaikina pareiškimą, kad panašaus pobūdžio sutarties tarp Rusijos ir Lietuvos pasirašymas (tuo labiau iki kariuomenės išvedimo) bus įvertintas kaip politinis aktas, kenkiantis Lietuvos interesams, valstybingumo išsaugojimui ir kaip Lietuvos piliečių valios, išreikštos referendumu, nevykdymas.“

„Mes tikimės, kad nepasikartos 1940-ieji metai ir nugalės sveikatos protas“.

Sąjūdžio seimo tarybos vardu pareiškimą pasirašė tarybos pirmininkas Algirdas Katkus.

Lietuvoje lietuvių kalba ir JAV-oje anglų kalba. Dviem kalbomis leidžiamas vientomo leidėjai yra Lietuvos Istorijos Institutas Vilniuje ir Lituanistikos Tyrimų ir Studijų centras Chicagoje.

Nors Centro pirmininkas dr. Jonas Račkauskas šiuo metu negalėjo būti pasiektas pasisakyti, nes šiuo metu keliauja užsienyje, Centro darbuotojai labai maloniai prisimena dr. Eidintą.

Laurinkus paliko postą užsienio ministerijoje

Vilnius, rugpjūčio 7 d. - Mečys Laurinkus, priklausantis opozicinei Tėvynės Sąjungos - konservatorių partijai, paliko Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) reikalų skyriaus vedėjo postą Lietuvos Užsienio reikalų ministerijoje.

Pasitraukimą jis motyvuoja taip: „Ne dėl politinės naudos ir ne dėl noro dar kartą grybštelėti vieną svarbiausių valstybės institucijų, kuri ir taip grįmsta į liūną. Kaip opozicinės partijos vienam iš vadovų tiesiog nebuvę jokių sąlygų dirbti. ...Bet lemiamas akstinas apsisprendimas - vis chaotiškesnė vidaus politika, kurios formalia vykdymo tapo ir Užsienio reikalų ministerija“.

Nekompetingas tvarkoma viduje, neturint bendros veiklos koncepcijos (išskyrus formalų ir simbolišką vyriausybės programą fragmentą), lėtai baiginėjanti dar ankstesnių vyriausybės parengtas tarpvalstybines

JAV aktyvins diplomatinę veiklą Pabaltijy ir NVS šalyse

Washington, DC, rugpjūčio 8 d. - JAV užvedė dvišakę diplomatinę ofensyvą, kuria norima padėti išsaugoti buvusios Sovietų Sąjungos sienas ir sustabdyti Rusijos spaudimą jas keisti, rašo „Washington Times“ korespondentas Martin Sieff sekmadienio laidoje. Bet politikos žinovai, anot jo, nesutaria, ar ši politika bus sėkminga, ar tik visai sugadins reikalus.

Pagal šią politiką, JAV diplomatinėmis priemonėmis remia Pabaltijo šalis ir Ukrainą ir tuo patiu metu ragina Jungtinių Tautų diplomatinę bei taikos palaikymo veiklą dabartiniuose konfliktuose centrinėje Azijoje, kaip praneša JAV administracijos ir diplomatiniai šaltiniai.

JAV nori tramdyti Rusijos agresiją

Aukšti Baltųjų rūmų ir Valstybės departamento pareigūnai sako, jog ši politika nėra nusistatę prieš Jėlciną, bet jos tikslas yra stabdyti Rusijos kariuomenės veiksmus, kuriuos JAV pareigūnai laiko destabilizuojančiais naujose, posovietinėse respublikose. JAV politika taip pat siekia išsaugoti dabartinių Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) respublikų sienas.

Pagal šią politiką, sako aukšti JAV pareigūnai, JAV ragins, kad ir tas respublikas būtų pasiųsti Jungtinių Tautų taikos palaikymo daliniai ir, reikalui esant, gintų jas nuo Rusijos spaudimo, kalbėjo vienas aukštas JAV pareigūnas. Manoma, kad ši politika pareikalaus daug aktyvesnės JAV rolės, tarpininkaujant tarp respublikų ir Rusijos iškilančiuose nesutarimuose, ypač Ukrainos ir Pabaltijo šalių.

Toliau rytuose JAV ragins Jungtines Tautas tarpininkauti nesutarimuose ir siūsti taikos palaikymo dalinius į Tadžikistaną ir tarp Azerbaidžano ir Armenijos. Abiejuose konfliktuose jau yra keli tūkstančiai užmūstų.

Maskva gali netekti kontrolės

JAV imasi šios politikos, stebėdama susirūpinimą keliančius, Rusijos sistemingai daromus destabilizuojančius veiksmus buvusiose Sovietų Sąjungos respublikose.

Daugelis Rusijos ir posovietinės NVS politikos stebėtojų JAV Valstybės departamento, o taip pat ir naujųjų respublikų JAV ambasadose nujaučia, kad Rusija žlunga ir nebepajėgia kontroliuoti įtamų tarp Rusijos ir kaimyninių valstybių. „Daug yra baiminimosi“ apie įvykius Tadžikistane bei kitose respublikose.

sutartis ir paskubomis pasirašinėjanti tinkamai neparengtas ekonomines sutartis su NVS (jau neminint skandalingos derybų su Rusija eigos), Užsienio reikalų ministerija tapo ne tik kritikos, bet ir pajuokos objektu, ir ne vien opozicijai. Į tai jau atkreipė dėmesį ir kitų valstybių spauda“.

Aukšti JAV Valstybės departamento pareigūnai, jų tarpe ir JAV ambasadorius Strobe Talbot bijo, kad konfliktai tarp Rusijos ir kitų respublikų neišspręstų iš Maskvos kontrolės. Tuomet tai labai pažeistų JAV. Rusijos santykius, reformų eigą pačioje Rusijoje ir, pagaliau, branduolinių ginklų kontrolę buvusioje Sovietų Sąjungoje.

Svarbu JAV saugumui

JAV Valstybės departamento pareigūnai laiko šį reikalą labai svarbiu ir JAV nacionaliniam saugumui. „Yra labai stiprių argumentų už aktyvų Amerikos dalyvavimą, stengiantis išspręsti šiuos konfliktus buvusioje Sovietų Sąjungoje“, pareiškė Dimitri Simes, dirbantis Carnegie Endowment for International Peace (Carnegie fondui tarptautinei taikai) ir įtakingas JAV patarėjas šiais klausimais.

Georgetown universiteto Washingtono esantis posovietinių reikalų ekspertas Murray Feshbach teigiamai vertina naujas JAV iniciatyvas. „Man atrodo, jog JAV geravališkas tarpininkavimas labai pasitarnaus, sprendžiant kai kuriuos klausimus“, kurie skiria Rusiją ir jos kaimynus, pasakė Feshbach.

JAV diplomatinė intervencija, diplomatinis dalyvavimas gali palengvinti buvusių sovietinių kariuomenės pajėgų išvedimą iš Pabaltijo valstybių ir išspręsti painių rusų pilietybės klausimą, ypač Estijoje, sakė Feshbach. JT taikos palaikymo daliniai galėtų būti pasiųsti apsaugoti susisiekimo koridorius Azerbaidžane tarp armėnų apgyvento Nagorno-Karabacho ir Armenijos, jis sakė.

Kolonistai komplikuoja reikalus

Dimitri Simes primena, kad Rusija atsiskaitė pripažinti buvusių Sovietinių respublikų sienas, jei jos išstotų iš NVS. Bet šios sienos, kurias JAV apsiimtų saugoti, anot Simes, dažnai yra nerealistiškos, nes jos paliktų 28 milijonus rusų, negyvenančių savo valstybės ribose. Anot Simes, „Yra didelis skirtumas tarp skatinimo taikių sprendimų ir stojimo į Rusijos priešinių pusę konflikte“.

Šių problemų sprendimas aiškiai yra sudėtingas, neišvengiamai iš naujo keliantis klausimus dėl sienų, jei Rusija atsisako gerbti dabartines sienas ir rūpintis, kad tie, kurie nenori tapti gyvenamųjų kraštų piliečiais, turėtų teigiamas sąlygas sugrįžimui į tėvynę.

- Lietuvos vyriausybė pasiskyrė Artūrą Aleksandrą Mičiudą valstybės sekretu ekonominių ryšių su Pietų Amerikos šalimis klausimais.

KALENDORIUS

Rugpjūčio 11 d.: Šv. Klara, Tiburcijus, Zuzana, Putvinas, Porutė.

Rugpjūčio 12 d.: Redegunda, Hilarija, Aiškutė, Laima.

SKAUTYBĖS kelias

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

JŪROS DIENA JUBILIEJINĖJE STOVYKLOJE

Sekmadienio, rugpjūčio 8 d., rytą, po lietingų dienų, saulėtai šypso iš mėlyno dangaus, glostydama stovyklautojus ir svečius, savaitgalini gausiai suvažiuosius į LSS deimantinio jubiliejaus „Lituanicos“ stovyklą Rako stovyklavietėje Custer, Michigan.

Rako stovyklos ežerėlis kaip veidrodis. Jokio vėjo. Jūrų skautų burlaiviai, išmetę inkarus, ramiai sėdi ir pyksta ant Bangpūčio, kad jis ramiai miega, suglaudes vėjo sparnus.

Ši rytą jubiliejinės stovyklos jūros diena. Tiek daug jų jau buvo Rako stovykloje. Su Bangpūčiu ir be jo. Tiek daug sesių ir brolių čia davė bebro, udrų, jūrų skauto ar jūrų skautės žodžius – tarnauti Dievui, Tėvynei ir Artimui ir mylėti jūrą. Kadai buvę bebrai, šiandien jau žilo plauko jūrų skautininkai bei jūrų skautininkės. Dalis jų vadovavimo vairą perleisdami jaunesnėms rankoms. Kitaip ir būti negali. Taip, kaip jūroje. Jūra gana banga. Jūrinis skautavimas yra kieta, prasminga mūsų jaunimo auklėjimo mokykla.

– Nematyta brolis. Gal iš Lietuvos? – spaudžiu kairę.

– Iš Kauno. Jūrų skautų „Divyčio“ tunto tuntininkas s. Algimantas Malkevičius.

– Turite jūrų skautų tuntą Kaune? – nustebau.

– Turime. Nemažai. Penki laivai. Naudojamės jūsu išleistu vadovėliu „Jūrinis skautavimas“. Kaip malonu susitikti autoriui.

Jūros diena ežero pakrantėje išsiriškio gintarės, jūrų skautės, jaunos ir udrų. Išsiriškio jūrų budžiai, jūrų skautai, jauniai ir bebrai. Atvyko ir 75 m. Jubiliejinės stovyklos vadovybė, svečias vysk. s. Paulius Baltakis, stovyklos viršininkas v.s. Sigitas Miknaitis, Seserijos pastovyklės virš. v.s. Birutė Banaitienė, Brolijos pastovyklės virš. v.s. Gediminas Deveikis, ASS pastovyklės virš. v.s. fil. Kęstutis Jėčius ir eilė kitų Jubiliejinės „Lituanicos“ stovyklos vadovų, ių, sesių, brolių ir svečių.

I pakrantės jūrinį stiebą iškilo jūrų skautų ir jūrų skautų vimpilai. Įnešamos vienetų vėliavos. Raportai jūros dienos komendantui. Jo raportas Jubiliejinės stovyklos viršininkui:

– Brolis viršininke, Jūros dienoje išrinkta 35 jūrų skautės ir 31 jūrų skautas.

– Sesės, broliai, gero vėjo! – sveikina stovyklos viršininkas.

– Vėjo! Vėjo! – smarkiai nuskauba per visą ežerą. V.s. Sigitas Miknaitis sveikina visus Jūros dienos dalyvius, linkėdamas sėkmingai tęsti jūrinį skautavimą, laikytis duotų žodžių, būti gerais lietuviais, gerais LSS nariais.

Seka žodžiai. Juos duoda 2 udrų ir 2 jūrų skautės. Vadovės užrašo kaklarašius, Seserijos VS gerojo darbo mazgelius, mamytės – tėvynės mazgelį. Žodį duoda vienas jūrų jaunius ir vienas jūrų skautas.

Vadovams užrašius kaklarašius, gerojo darbo mazgelius užrašo Brolijos VS, o tėvynės mazgelį – tėveliai.

Jūrų skautų skyriaus vedėjas j.v.s. dr. A. Paulius pakviečia jau anksčiau į jūrų paskautininkus pakeltą V. Garbonkų duoti jūrų skautininko žodį. Jį pravesti pakviečia v.s. Sigitas Miknaitis. Didelis skautininkų, kių ratas apjuosia vėliavą ir brolių Garbonkų paskutiniam, svarbiausiam žodžiui, įpareigojančiam auklėti naujas skautiškias gretas.

– Kodėl jūrų skautininko žodis krante? Ne ant jachtos? – klausė mane Brolijos veteranas.

– Ir aš nesuprantu kodėl, – negalėjau paaiškinti, matydamas ežerą du burlaivius, dar nepamiršęs jūrinio skautavimo tradicijų. Visi žodžius davė buvo broliškai pasveikinti, seseriškai apdovanoti, o po iškilmių nuo liepto išmaudyti ežero bangose.

Didelis ažuolų vainikas su sesėmis ir broliais nuo liepto laiveliu išplaukė prie burlaivio, lydimas didelio būrio kanojų. Tradicinis žuvusių, mirusių sesių-brolių prisiminimas taip pagerbiamas kiekvienoje jūrų skautų Jūros dienoje. Iš valtės vainiką perkėlus į burlaivį, irklų pagalba (nebuvo vėjo) „flagship“, lydimas kanojų eskadros, apsuoko ratą ir išsiriškio linijoje artėčiau pakrantės.

– Žuvusius gerbk! Vainiką leisk! – skambėjo komanda.

Ažuolų vainikas panėrė į ežero gelmes. Mintys nuskrido prie Baltijos jūroje, Michigan ežere ir kitur Neptūno karalystėje amžinai likusių brolių.

– Dėkoju visiems, dirbantiems, budintiems pakrantės tarnyboje sesėms ir broliams, – uosto komendantas j. ps. dr. Marius Naris, perimęs vadovavimą „Lituanicos“ tuntui, baigęs Gilvelio mokyklą, dėkojo visiems uosto, mokyklės pareigūnams, atliekantiems svarbias pareigas.

– Sveikinu, Mariau! Neveltui tave daug metų auginau jūrų skautų laive! – džiaugiasi.

j.v.s. Bronius Juodelis

„Nerijos“ tunto udrų Jazmina Pumpytė ir Nida Lendraitė jachtoje prie vairo.

PRISIMENAM BROLI ALGIRDĄ KARPAVIČIŲ

Australijos lietuvių laikraščio „Tėviškės aidai“ š.m. kovo 23 d. laidoje, skyriuje „Iš Mūsų parapijų“, tarp pranešimų iš Melbourne išspausdintas čia pateikiamas pranešimas:

„Algis Karpavičius mirė kovo 5 d. St. Vincent ligoninėje. Laidotuvių šv. Mišias aukojas kun. Pr. Dauknyš Geelonge Šv. Jono bažnyčioje. Skaitymus atliko Liudas Bungarda, aukas atnešė LSS Rajono vadas s. Narcizas Ramanauskas ir v.s. Jonė Žitkevičienė. Atsisveikinimo žodį prie karto tarė „Šatrijos“ tunto tuntininkas s. Vytautas Mačiulis, Lietuvių Bendruomenės pirm. Otto Schrederis, LSS Rajono vadas s. N. Ramanauskas, Skautininkų „Ramovės“ pirm. v.s. J. Žitkevičienė ir Lietuvių sąjungos pirm. J. Gailius. Mišioms patarnavo ALK Federacijos igaliotinis Vladas Stukėvičius. Per Mišias visi dalyviai, kurių buvo pilna bažnyčia, giedojo skambias giesmes. Kapinėse po apeigų, karstui leidžiantis, giedojome Lietuvos himną. Juozas Gailius visus pakvietė šermenis ir Lietuvių namus, kur už velionį dar buvo pasimelsta“.

A.A. ALGIRDAS KARPAVIČIUS

A.a. skautininkas Algirdas Karpavičius, buvęs aukštasis LSS Australijos rajono pareigūnas, ilgametis skautų vadovas ir visuomenininkas, savo 70-ji gimtadienį 1991 m. spalio 27 d. šventė vyresniųjų piliečių poilsio namuose, Grace McKeeler centre, NTH. Geelonge. Apsigėveno jis ten sveikatai pablogėjus, bet ir ten gyvendamas stengėsi nuo skautiškos veiklos neatitukti.

Jo 70 metų sukaktis buvo prisiminta v.s. Br. Zilio straipsniu Sydneyje skautų „Židinio“ biuletenio 1991 m. gruodžio 15 d. laidoje. Čia spausdiname to straipsnio ištrauką, papildančią jau aukščiau pateiktas žinias.

„Brolis Algis gimė 1921 spalio 26 d. Bartininkų miestelyje, Vilniaus apskr. 1939 m., baigęs gimnaziją, stojo į mokytojų kursus, kuriuos sėkmingai baigė. I skautus įstojo 1934 m. –

„Margio“ draugovėn, Vilniaus skyje. Skauto žodį davė 1935 m., sk. vyčio – 1939. Paskutininko, skiltininko, draugovės adjuntanto pareigas ėjo dar Lietuvoje. Po karo, Vokietijoje, buvo draugininku, tuntininko pavaduotoju. Australijoje – ėjo sk. vyčių būrelio vado, draugininko, tuntininko pavaduotojo, tuntininko, vadeivos reikalų vedėjo pareigas.

Algirdas Karpavičius

1953 m. pakeltas į paskautininko, 1963 – skautininko, 1980 – vyr. skautininko laipsnius. Apdovanotas – LSS garbės ženklais: Už Nuopelnus ordinu – 1967, Lelijos ordinu – 1971 m.

Ilgiausiai Algis dirbo su Geelongo skautais (1957-1974), juos iš mažo būrelio išauginęs į kurį laiką labai gražiai veikusių „Šatrijos“ tuntą, kuriam priklauso skautų, skautėlių ir jaunėlių skautų vienetas, vyr. skautėlių ir sk. vyčių būreliai. Be

IŠKYLA Į PARYŽIAUS AVIACIJOS PARODĄ

Šeštadienį, 1993 m. birželio 12 d., trys Vasario 16-tos gimnazijos „Aušros“ tunto skautai išvažiavo į Paryžių. Pagrindinis brolių tikslas buvo aplankyti 40-tąją tarptautinę Paryžiaus aviacijos parodą (40 eme Salon International de l'Aeronautique et de l'Espace).

„Techno“ muziką klausydami, broliai Eimantas Plėnys, Tobias Schroeter, ir Alius Auslanderis sėkmingai nuvyko į Paryžiaus apylinkę. Lietuviai, jant, pasistatė palapinę, sukūrė lauzą ir išsikėpė vakariene. Sekmadienio rytą anksti kėlėsi ir pasirošė tėti kelionę.

Nebūtų prasminga nuvykti į Paryžiaus apylinkę ir neaplaikyti pačių svarbiausių Paryžiaus kultūrinių paminklų. Tai ir atliko. Pirmą sustoję Notre Dame katedroje (bet niekur nesimatė garsiojo Kupriaus). Į Eifelio bokštą buvo pasirošę lipti, bet jis dar nebuvo atidarytas. Galėjo tik prie jo nufotografuoti. Į pietvakarius nuo Eifelio bokšto, Seinos upės sieloje, yra Amerikos Laisvės statulos mažesnė replika. Aplankę statulą, nuvažiavo į Triumfo arką (Arc de Triomphe), kur 12 gatvių subėga į vieną mazgą. Malonus japonas Prancūzijoje nufotografavo lietuvių skautus su vokišku foto aparatu (tikrai tarptautiška!).

Rytą skautai nuvažiavo į Le Bourget aerodromą, kur vyko

BAIGĖ LAUŽAVEDŽIŲ KURSUS

LSS Seserijos Kanados rajone suorganizuoti laužavedžių kursai gegužės 22-23 dienomis vyko Toronte, Kanadoje. Šiuos kursus pravedė iš JAV atvykusi s. fil. Livija Garsienė. Kursus baigė ir atitinkamus pažymėjimus gavo Hamiltono „Širvintos-Nemuno“ tunto skautės Asta Baltakytė ir Lina Baltakytė. Kursų vedėja globėjo M.N.P. seselės – ačiū joms!

ČIKAGON GRĮŽTA STOVYKLAUTOJAI

Skautai ir skautės iš Jubiliejinės stovyklos Rake grįžta šį trečiadienį, rugpjūčio 11 d. Autobusus su stovyklautojais grįš prie Jaunimo centro Čikagoje maždaug 4 val. p.p. Sunkvežimis su stovyklautojų daiktais gali atvykti kiek anksčiau. Tėvai ir globėjai prašomi laiku atvykti sutikti grįžtantį jaunimą.

Šių, ėjo įvairias pareigas tunto bei rajono stovyklose bei bendruomenės junginiuose, nes visur buvo reikalingas.

1983 m. jo pastangomis įkurtas Geelongo Skautų Židinys, kuriame jis ėjo tėvūno ir kanclerio pareigas, iki pablogėjant sveikatai.

Brolis Algis – daugelio talentų žmogus, turįs kūrėjo gyslelę. Anksčiau sukurdamas patriotinėmis temomis eilėraščių, parašė kelis vaizdelius jaunimo scenai, kurie buvo ne kartą vaidinti atitinkamomis progomis. Nemažai rašė į Australijos lietuvių ir skautišką spaudą, vadovavo tautinių šokių grupei, ruošė minėjimus, skautų stovyklas, kurios ypač būdavo daliai išpuoštos. Jo darbus, trumpame straipsnyje sunku išvardyti“.

Brolis a.a. Algirdas Karpavičius savo skautišką pažadą pareigingai vykdė: tarnavo Dievui, Tėvynei ir artimui, palikdamas giliai įmintus to darbo pėdsakus Australijos lietuvių visuomeninėje ir skautišką veikloje. Tesuteikia jam Viešpats amžinąjį ramybę.

IR

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$0.00. Foreign countries \$90.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesuinteresuojami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėti, atžymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumeratora mokama iš anksto

	metams	1/2 metų	3 mėn.
U.S.A.	\$80	\$45	\$25
Kanadoje ir kitur (U.S.A. dol.)	\$90	\$50	\$30
U.S.A. savaitinis (šešt. laida)	\$45	\$30	\$25
Kanadoje ir kitur (šešt. laida)			
U.S.A. dol.) savaitinis	\$50	\$30	\$25

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taisyti savo nuožiūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Juos grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prišunčiamas gavus prašymą.

Tave myliu ne tik už tai, kas tu esi, bet ir už tai, kas aš esu, kai esu su tavimi.

Roy Croft

DR. LINAS M. KLYGIS

Praktika su

DR. ALLEN C. BERNTHAL
GASTROENTEROLOGIJĄ
IR KEPENŲ LIGOS

6827 W. Stanley Ave., Berwyn, IL
(prie MacNeal ligoninės)
Tel. (708) 749-4617
Valandos pagal susitarimą

DR. ROMUALDAS POVILAITIS

DANTŲ GYDYTOJAS
Tel. (1-312) 767-7575
5780 Archer Ave.

(6 blokas į vakarus nuo Cicero Ave.)
Valandos pagal susitarimą

DR. VIJAY BAJAJ, M.D., S.C.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Priklauso Holy Cross ir Christ ligoninėms
2434 W. 71 Street, Chicago
Tel. 312-434-5849 (veikia 24 val.)

Pirm., antr., ketv., penkt. nuo 12 iki 3 v.p.p.
10401 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL
Tel. 708-598-4430 (veikia 24 val.)
Pirm., antr., ketv., penkt. 4 v.p.p. – 7 v.v.

Kab. 312-735-4477;
Rez. (708)246-0067; arba (708)246-6581

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ – NERVŲ IR
EMOCINIS LIGOS

CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS

3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirm. 3 v.p.p. v.v. antr. 12:30-3 v.p.p.
treč. uždaroma, ketv. 1-3 v.p.p.
penkt. ir šešt. 9 v.v. – 12 v.p.p.

6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(312) 778-0909 arba (312) 489-4441

DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
GYDO ODOS AUGLIUS, ŽAIZDAS IR
IŠSIPLIETUSIAS KOJŲ VENAS
KOSMETINĖ CHIRURGIJA

DR. JOVITA KERELIS
Dantų Gydytoja

3315 W. 55th St., Chicago, IL
Tel. (312) 476-2112
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-6101
Val. pagal susitarimą

Tel. kabineto ir buto: (708)652-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 v.v.
išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. p.p.

DR. PETRAS V. KISIELIUS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS
gydymas bei chirurgija

5635 S. Pulaski Rd., Chicago, IL
Tel. 312-585-1955
172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
708-941-2006

Valandos pagal susitarimą
Vakara ir savaitgaliais tel. 708-834-1120

DR. S. LAL
SPECIALYBĖ – VIDAUS LIGOS

2454 W. 71st Street
(312) 434-2123
Pirm. 2-7. Antr. ir
ketv. 9-12. Penkt. 2-7

Kab. tel. (312) 585-0348;
Rez. (312) 779-5533

DR. FRANCIS MAZEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4255 W. 63rd St.
Val. pagal susitarimą: pirm. ir ketv. 12-4
6-9; antr. 12-6; penkt. 10-12; 1-6

DR. ALGIRDAS KAVALIŪNAS

Specialybė vidaus ir kraujo ligos
Nechirurginis išsipleitusių venų gydymas

5540 S. Pulaski Rd., tel. 312-585-2802
Pirm., antr., penkt. 9 v.v. – 3 v.p.p.
ketv. 10 v.v. – 7 v.v., trečd.,
šešt. 10 v.v. – 2 v.p.p.

Susitarimo nerekia trečd. ir šešt.

Sumokama po vizito

6321 Avondale, Ste. 102
Chicago, IL 60631
Tel. 312-774-0042

Tomas Kisielis, M.D.

Steven Sandler, M.D.

Adrian Blanco, M.D.

Bozena Wittek, M.D.

Vežio ligos (Onkologija/hematologija)

Valandos pagal susitarimą

Kab. tel. (312) 471-3300

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS

7722 S. Kedzie Ave.,

Chicago, IL. 60652

Cardiac Diagnosis, Ltd.

Marquette Medical Building

6132 S. Kedzie

Chicago, IL 60629

Tel. (312) 426-7700

RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D.

S. PRASAD TUMMALA, M.D.

Širdies ir Kraujagyslių Ligos

Valandos pagal susitarimą

Namų (708) 584-5527

DR. ALGIS PAULIUS

ORTOPEDINIS LIGOS

CHIRURGIJA

6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.

Tel. (312) 925-2670

1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120

Tel. (708) 742-0255

Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS

DANTŲ GYDYTOJA

9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL

1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.

Tel. (708) 598-4055

Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS

Optometristas (Kalba lietuviškai)

Tikrina akis, prietaiko akinus

2618 W. 71st St.

Tel. (312) 737-5149

Val. pagal susitarimą

Palos Vision Center, 7152 W. 127th St.

Palos Hgts, Ill. Ketv. val. 3-6 v.v.

Tel. (708) 448-1777

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS

CHIRURGIJA

2656 W. 63rd Street

Val. antr. 1-4 v.p.p. ir ketv. 2-5 v.p.p.

Sešt. pagal susitarimą

Kabineto tel. (312) 776-2880.

Rez. (

VISUOMENINĖ VEIKLA

Žmonės vieni kitų nesupranta dėl daugybės priežasčių: amžiaus skirtumo, kalbos nemokėjimo, skirtingo gyvenimo būdo, nevienodo vertybių supratimo ir t.t. Prieš daug metų išėjimoje buvo mada kalbėti apie „plyšį tarp kartų“, t.y. vyresniosios, gimusios, augusios ir mokslus baigusios Lietuvoje, kartos „nesusisiekiamumą“ su jaunesniaisiais lietuvių (net savo pačių vaikais), augusiaisiais svietimuose kraštuose.

Tuo metu tikri ar tik išvaizduoti konfliktai tarp kartų buvo dažnai diskutuojami žodžiu ir raštu, kol tema taip „susidėję“, kad pagaliau nebeliko nieko naujo pasakyti ir abipusiai kaltinimai bei priekaištai pamažu išblėso. Iš laiko perspektyvos žvelgiant, šiandien lengva matyti, kad daug šaržų žodžių metyta be reikalo.

60-tojo ir net 70-tojo dešimtmečio pradžioje jaunimas Amerikoje buvo užsidegęs maištinga nuotaika prieš vyresniąją, krašto netvarką, turtingą gyventojų luomą, organizuotą religiją ir apskritai prieš bet kokias taisykles ar įstatymus, varžančius asmeninę laisvę. Autoritetas buvo tapęs visuotiniu keiksmažodžiu. Lietuvių jaunimas neturėjo imuniteto šiam maištavimui antplūdžiui, nors galbūt mūsiškiai ne tiek stipriai jam pasidavė, kaip amerikiečiai. Savame aišku, kad vyresnieji smerkė ne tik tokią „palaidą“ jaunųjų galvoseną bei elgesį, bet ir patį jaunimą.

Ilgainiui, pasibaigus nepopuliariam Vietnamo karui ir iš dalies rasinei nelygybei, apsiraminę demonstracijos, protestai. Mūsų, lietuviško jaunimo, atveju pasirodė, kad „plyšys“ nebuvo tarp kartų, o tarp žmonių. Vyresniųjų kaltinimai, kad jaunimas nesirūpina lietuviškais reikalais, daugeliu atžvilgių buvo toks pat nelogiškas, kaip teigimas, kad visi išėjimo lietuvių, gimę ir augę Lietuvoje, vienijami jungiasi ir visuomeninę veiklą, skaito lietuvišką spaudą, dosniai remia lietuvių labdarą, fondus ir lanko kiekvieną mūsų kultūrinį renginį...

Dabar „skirtumų ir plyšių“ temos vėl pradeda kartotis, tik šį kartą tarp lietuvių šiaip ir anapus Atlanto. Mėtomasi kaltinimais, kasamas tarp išėjimų ir tautiečių atlyginimo „bedugnės“, o po to stengiamasi per jas tiesti tiltus. Atrodo, kad ir čia yra geroka nesusikalbėjimo stoka: mums daug reikia sužinoti apie tautiečius, atskirus nuo Vakarų pasaulio 50 metų storio geležine uždanga, o jiems — pagaliau iškratyti iš atminties ilgametę komunistinę propagandą apie „karo nusikaltėlius“, tėvynės išdavikus“ pabėgėlius, kritišku tautai metu išnešusius kailį į Vakarus, kad galėtų sau turtus krauti ir nuolat savo spaudoje bei veikloje kritikuoti pasilikusius tėvynėje.

Gera, kad į Lietuvą nuolat keliauja lietuvių iš šiaurės

Atlanto; gerai, kad iš Lietuvos pas mus vieši vis daugiau tautiečių. Nuolatinis maišymasis padeda vieniems kitus pažinti ir suprasti. Padeda ir oficialūs vizitai, ir konferencijos, ir spauda, nes tuo būdu atsiranda bendra kalba.

Šiuose susitikimuose teko pastebėti, kad tautiečiai iš Lietuvos sunkiai suvokia išėjimų veiklos motyvus. Kaip gali žmonės aukoti laiką, jėgas (ir pinigų) visuomeniniam tikslui ir už tai negauti jokio aptuotinio atlyginimo. Ar jie trokšta garbės? Vargiai, nes dirbantį greičiau kritikuojami, kaip gamė. Ar jie neturi geresnio užsiėmimo? Neatrodė, nes tie žmonės mokosi, dirba, turi savo verslus, augina šeimas. Tai kas juos skatina „plėšytis“, dirbti, vargti?

Iš tikrųjų — kas?

Galbūt pagrindinės priežastys yra dvi. Pirmiausia — auklėjimas, lietuviškumas, paprasčiausia to žodžio prasme. Nuo ankstyviausių dienų svietimuose kraštuose jaunajai išėjimų karčiai buvo diegiama mūsų, atsidūrusių plačiame pasaulyje, misija: visomis jėgomis, visomis priemonėmis ir visur stengtis skelbti Lietuvos okupacijos neįsėdumą, padėti kenciančiai tėvynei ir joje pasilikusiems. Šiai indoktrinacijai (nors tas žodis baisiai skamba, bet čia labai tinka) tarnavo žodis ir raštas, tarnavo namai ir liutnistinės mokyklos. Per kone 50 metų visa tai negalėjo likti be atgarsio.

Antroji priežastis — tai šio krašto kultūra ir pažiūra į politinį, labdaros, visuomeninį darbą. Jau pradžios mokykloje vaikai skatinami jungtis į vienokus ar kitokius projektus: rinkti aukas vargšams, nukentėjusiems, misijoms ir t.t. Gimnazijose ši veikla dar stiprinama, ir į moksleivius, kurie niekur neužsiangažuoja, beveik šnairuojama. Suaugusieji taip pat turi savo paskirtį: remia kultūrinės įstaigas (išlaiko orkestrus, muziejus, operas, net zoologijos ir botanikos sodus), ruošia renginius pagalbėti benamiams, nukentėjusiems nuo gamtos ar kitų nelaimių. Žodžiu, nuolat atidaromos širdys ir piniginės, aukojami tūkstančiai valandų laiko, nesitiktin ir neieškant jokio medžiaginio atlyginimo. Tokia jau čia mada — Amerikoje — kurią daug kas vadina šalta ir abejinga kitų vargių, tik besivaikanti visagali doleri...

Tautiečiai Lietuvoje kol kas dar mūsų veiklos ir noro jiems padėti priežasčių nesupranta, todėl išėjimoji gera valia nepasitiki: vis mano, kad čia kažkur kažkas sau naudos ieško, žinoma, jų sąskaiton. Kai pagaliau bus peržengtas šis nesupratimo slenkstis, daug problemų išsispres ir pradėsime atviriau kalbėtis. Laikas žengti žingsnį arčiau to slenkščio ir nebeieškoti laiko naujų užtvankų statymui.

D.B.

ŽURNALISTO ETIKA IR ATSAKOMYBĖ

ALDONA ŽEMAITYTĖ

(Pabaiga)

Ne be nuodėmių buvo ir dešiniųjų spauda. Tai, žinoma, nedarė jai garbės, ir nepateisino jos argumentu, kad visi esam atėję iš socialistinės praeities ir visiems būdingi homo soveticus bruožai. Lygia greta su cinizmu eina paviršutiniškumas, aprašant faktus, įvykius, reiškinius, kada informacija sumaišoma su dezinformacija, faktas su jo interpretacija, o pusinė tiesa, nutyčijimai iš po žurnalisto plunksnos sukuria iškreiptą tikrovės vaizdą. Pabrėžtina tendencinumą ir pusinę tiesą yra pamėgę beveik visi kairieji laikraščiai, tik vieni tai daro atvirai (pavyzdžiui, „Tiesa“, kiti labiau paslėptai, rafinuota forma („Lietuvos rytas“). Kartais net neįmanoma suprasti, vardan ko taip yra daroma. Pavyzdžiui, liepos 9 d. „Lietuvos rytas“ savo antrašte pirmame puslapyje skelbė: „Popiežiaus Jono Pauliaus II vizitas į Lietuvą: Vilniaus arkivyskupijos kurijos rūmuose restauratoriai ir statybininkai dirba visą parą“. Jau nekalbant, kad tokia ilga antraštė, į kurią norima sutalpinti visą informaciją, yra ydinga, žurnaliste išslyk sukelti abejonių dėl darbo „visą parą“. Patikrinus faktą, paaiškėja atvirkštinis dalykas: Vyskupijų rūmuose, iš kurių iki paskutinės akimirkos nebuvo galima iškraustyti „Respublikos“, dirbama vangiai, nekreipiant dėmesio į užsakovo nageidavimus, į pastato paskirtį, į darbų eiliškumą. Žurnaliste šiuo atveju vietoj informacijos pateikia dezinformaciją, nors tai daro gal ir nepiktybiškai.

Lietuvos skaitytojai superinfliacijos sąlygomis, kai atlyginimo neužtenka minimaliam pragyvenimui, yra priversti pirkti ar prenumeruoti keletą dienraščių, jei nori susidaryti kuo objektyvesnį vaizdą. Nėra nė vieno dienraščio, kuris sistemingai ir griežtai atskirtų faktą nuo komentaro, gaudus nuo objektyvios tikrovės. Dažnai painiojama, suviliama iš nemokėškumo, neatsakomumo, pagarbos skaitytojui stygiaus. Žurnalistas neįsėdžia atsakomybės ir pagarbos ne tik skaitytojui, bet ir savo pašnekovui, kuriuo vardu manipuliuoja laikraštyje. Todėl laikraščiai priversti atsiprašinėti, patikslinti arba spausdinti tokio turinio „raštus“, pavyzdžiui, liepos 8 d.

„Tiesoje“: „Norėčiau tikėtis, kad ateityje „Tiesos“ puslapiuose tokio žurnalisto neatsakomumo nepasitaikys“ (Alydas Sadakas, atsakingas valstybės pareigūnas).

Šių metų liepos 1 d. Europos Tarybos parlamentinėje sesijoje buvo priimtas ispanų socialisto M. Nunjezo pranešimas (jį sudarė paaikškinamasis memorandumas, rekomendacija, rezoliucija) „Apie žurnalisto etiką“. Tai rodo, kad Europoje pastoviai rūpinamasi žurnalisto etika ir atsakomybe. Ombudsmenas (spaudos kontrolierius) Šiaurės Europos šalyse yra sena ir garbinga pareigybė. Pavyzdžiui, Švedijoje per praėjusius metus ombudsmenai užfiksavo 400 pažeidimų, kurie dažniausiai pasitaikė bulvarinėje spaudoje. Už pažeidimus taikomos įvairiausios nuobaudos, iki leidinio perdavimo teismui. Lietuvoje pernai, kai mūsų spaudoje kilo tikra tokių pažeidimų banga, tolydžio stiprėjanti, artėjant rinkimams į Seimą, Spaudos kontrolės valdybos darbuotojai pasiuntė į redakcijas ir leidyklas 208 įspėjimų dėl įvairių pažeidimų. Reakcija į tuos raštus buvo įvairiopa. „Valstiečių laikraštis“ ir „Mūsų girios“ padėjo, pažadėdami ateityje kreipti dėmesį, kad tokių pažeidimų nebūtų. „Respublika“, kaip minėjau, atvirai šaipėsi.

Šiais metais Lietuvos spaudos kontrolės valdyba pasiuntė redakcijoms tik įspėjimus. Anot

Valdybos darbuotojų, pažeidimų sumažėjo todėl, kad leidejai ir redaktoriai pamažu pradeda įsiamoninti savo teises ir pareigas, o apie žurnalisto etiką nuolat kalbama per radiją.

Kai kurie leidiniai (dažniausiai bulvariniai, erotiniai, jeigu nevadinsim jų pornografiniais), tiesiog plėškauja, naudodamiesi užsienio spaudos tekstais ir iliustracijomis. Nenurodant šaltinio, iš kurio imama informacija, nesidrovima perspausdinti kino, sporto žvaigždžių, kitų įžymybių nuotraukų, skaitytojų smalsumą dirginančių pikantiškų istorijų. Tokiu piratavimu užsiima ir įvairūs santraukiniai leidiniai, nuolat pažeidinėdami autorines teises.

Praėjusių metų pabaigoje Lietuvos vyskupų konferencija, Spaudos kontrolės valdyba ir Lietuvos gydytojų sąjunga kreipėsi į Vyriausybę, prašydama išleisti potvarkį, kad būtų apribota erotika, smurta bei prievarta propaguojančių leidinių ir kitų informacijos priemonių platinimas viešose vietose. Tai turėjo poveikio. Erotinių leidinių iš septyniolikos liko tik šeši. Sudaryta ekspertų komisija dėl „Europos“ laikraščio platinimo viešose vietose, šio laikraščio leidejai išpėti.

Susumuojant šias mintis, galima padaryti išvadas:

Lietuvos atgimimo laikotarpiu spaudos žurnalisto etika ir atsakomybė už savo žodžius yra iškreipta, kaip posovietinėse šalyse yra iškreipta demokratijos, laisvės samprata, kai, neturint demokratijos ir laisvės tradicijų, pasikliaujama dienos konjunkūra arba klaidingai suprostitomis sąvokomis; posovietiniai žurnalistai nere-

tais atvejais buvo (ar tebėra) surišti su KGB struktūromis, ir tai paaiškina jų tam tikro elgesio motyvus;

žinių ir bendro išsilavinimo bei mąstymo stoka stumia į paviršutiniškumo ir subjektyvizmo kelius, kai pasirenkami lengviausi informacijos rinkimo, jos apdorojimo ir pateikimo visuomenei būdai, sunaudojant tam mažiausiai darbo ir laiko; nesukurtas bausmės už melagingą ir klaidingą informaciją arba už nekalto supratimo pažeidimus mechanizmas, todėl Spaudos įstatymas ir Spaudos etikos kodeksas daugeliui žurnalistų tėra tuščias garsas. Be to, visuomenė ir jos rinkti atsotai nuolat pažeidinėja valstybės įstatymus;

ardymas, griovimas spaudoje ir kitose masinės informacijos priemonėse yra visaapimančio įvairių valstybės gyvenimo sričių griovimo dalis, o konstruktyviai veiklai ir konstruktyvioms programoms visuomenės ir jos vadai dar nėra pribrendę.

Norint pakeisti spaudos charakterį, pobūdį ir žurnalisto požiūrį į darbą, reikia:

finansiskai ir materialiai stiprinti tą spaudą, kuri savo tikslu ir uždaviniu iškėlė moralią politiką ir ekonomiką moralioje visuomenėje;

iš pagrindų pakeisti žurnalisto ruošimą aukštojoje mokykloje, nes iki šiol Vilniaus universitetas išleidžia žurnalistus, parengtus sovietinių dėstytojų pagal sovietines programas. Būtinai sukurti skirtingą žurnalisto rengimo programą ir įsteigti žurnalistikos kursus, pavyzdžiui, Vytauto Didžiojo universitete, į kursus pakviečiant Va-

karų pasaulio žurnalizmo profesorius;

skatinti Seimą, kad peržiūrėtų dabartinį Spaudos įstatymą, jį papildydamos aktualiais straipsniais, ir kad priimtų poįstatyminius aktus, įpareigojančius konkrečiai žurnalistų atsakomybei už pateiktą informaciją. Didinti spaudos kontrolierių atsakomybę ir teises.

Savo mintis noriu baigti prof. V. Landsbergio mintimi, neseniai jo išsakyta „Lietuvos aide“: „Kiekviena informacijos priemonė turėtų rūpintis savo geru vardu normalioje atviroje visuomenėje“.

SIŪLOMA ĮSTEIGTI OPOZICINĖS SPAUDOS ĮMONĖ

Artūras Skučas, buvęs Aukščiausios Tarybos Apsaugos tarnybos vadovas (jo žinioje buvo 500-800 žmonių), siūlo įkurti opozicinę spaudos įmonę. Jis mano, kad dešiniųjų spaudą pirmiausia palaikys privatus „Tauro“ banko prezidentas Genadijus Konopliovas, kuris laikomas vienu turtingiausių žmonių Lietuvoje. Spejama, kad jis jau išgijo 45% „Lietuvos aide“, pagrindinio opozicinės spaudos laikraščio, akcijų.

Opozicinės spaudos įmonė, sako Artūras Skučas, „Respublikos“ laikraščiu duotame pasi- kalbėjime, reikalinga, kad galėtų efektyviai propaguoti savo ideologiją“. Sąjūdis, jo žodžiais tariant, pralaimėjo ne dėl prastos rinkimų taktikos, o kad neturėjo savo ideologijos ir nemokėjo paaikškinti savo veiksmų.

TELEFONINĖS KORTELĖS LIETUVOJE

Telefono automatai: bus magnetinės kortelės. Popiežiaus vizito Lietuvoje dienomis pirmą kartą bus galima išbandyti pasaulyje įprastą, o Lietuvoje dar naują, atsiskaitymo už telefoninius pokalbių būdą: specialias telefonines korteles. Planuojama įrengti apie 50 firmos „URMET“ telefono automatų Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose. Ta pati firma pagamins ir magnetines atsiskaitymo korteles. Pirmojoje užsakytoje siuntoje — penkiasdešimt tūkstančių vienetų. Jose bus išspausdintas popiežiaus portretas, Aušros Vartų vaizdas, Šv. Tėvo vizito data, kiti užrašai. Popiežiaus atvykimo proga išleistos kortelės turės likti jų savininkams kaip suvenyrai. Jei naujovė pasiteisins, ji bus diegiama visoje Lietuvoje. („Lietuvos rytas“, 07.16)

Poetas Kazys Bradūnas sveikinamas su gėlėmis Dariaus ir Girėno paminklo atidengimo iškilmėse Kaune liepos 17 d., kur jis perskaitė savo eilėraštį apie mūsų tautos didvyrius.

Nuotr. A. Zapracko

TRUPUTIS KITO GYVENIMO

VIDMANTAS POVILIONIS

34

Praėjo savaitė. Išprašiau šluotą. Bet dulkės vis tiek eda gerklę. Dar išprašiau laikraštį tualetu reikalingam ir uždengiau juo unitazą. Oras nebe toks drėgnas, šilčia.

Vieną dieną pastebiu, kad kalbuosi su savimi. Prašau prižiūrėtojų, kad duotų knygų. Kitą dieną pasirodo kalnys bibliotekininkas. Aš neturįs teisės gauti knygų, aš tik etapuojamas. Tačiau kalėjimo viršininkas iš nurašytų leido duoti šitą — ir įkišo vieną „Karo ir taikos“ tomelį. Knyga, matyt, naudota rūkymui, liko mažiau nei pusė lapų. Nepilnai dienai. Šifruojau po žodį. Tolstojus, rašydamas savo laiko skaitytojams, labiau išprususiems už mus, vos ne pusę knygos parašė prancūziškai. Skaitau, bandau atspėti. Pradedu suprasti. Užsiėmimas!

...didžiulis, be galo švarus geltono smėlio paplūdimys, o nuo jo į abi puses mėlėna jūra. Rami ir šilta. Gana retai, salelėmis guli idėgę žmonės. Einu per smėlį labai ištroškęs, klampioju, o kažkur tarsi mirazas kioskas pardavinėja limonadą. Geriu, ir apima palaima. Saulė plieskia į akis, moju rankomis, pradedu kilti aukšty, prie saulės. Apačioje geltonas smėlis ir jūros mėlynumas. Žmonės taškėliai, bėgantys apačioje ir mojančios rankomis.

Pramerkiu akis. Stebuklas. Pro namordniką, pro grotas ir dvigubą langą rėmus, pro viršutinę narų raizgalynę šviečia spindulėlis kaip sava. Jis perėjo per akis.

Sapnas baigėsi. Spalvotas sapnas. Pirmą kartą gyvenime.

Pasiilgau gyvo žmogaus.

Tas bejėgiškumas urve. Ar grįšiu? Ar aš kaltas prieš savo šeimą?

Ir — pradedu prisitaikyti. Per pusę pirmo storio ataugu plaukai. Išmokau užsikloti kelnėmis. Išsirausiu ir skuduris, susiriečiu į kamuoliuką, tokį mažą, kad ir įsivaizduoti neįmanoma, pakišu galvą, pakvėpuoju ir pasijuntu tokie laimingas, kad užmiegu. Nejudėdamas. Judėsiu, nukris švarkas.

PASKUTINIS, IR YPATINGAI PAVOJINGAS

Mėnesio viduryje liepia ruošti. Atiduoda maišą, dar kepaluką duonos su neįvyniota silke išspraudžia rankon. Istumia į kamara, pilną žmonių. Klausia iš kur.

— Iš Lietuvos.

— Turi lašinių? — teiraujasi silpnai lietuviškai. Išimu iš maišo. Gabalėlis delno didumo. Tas, kuris prašė, nespeja prisibrauti iki manęs. Arčiau stovintieji traukia lašinius, visas būrys stumdomi. Sudrasko čia pat. Vienam teko odelė. Išspraudęs į kampa, patenkintas kramtė.

Atsirado keli lietuviai. Ne pirmą kartą teisti, mažiausiai po žmogų užmušė. Priena toks snukis tipas, odinė skrybėlė, lenkišku akcentu klausia koks režimas. Griežtas, sakau. Kelintą kartą? Pirmą.

Ir pratrūka. Rusiškai, kreipdamasis į visus.

— Ta kalė viską meluoja. Pirmą kartą griežto neduoda. Padarė ką nors, dabar bėga. Užmušti oži! Ir staiga namų nuvito. Jei šaukia, bijo. Kiek galėdamas ramiau sakau:

— Nustok klykti, tuoj užrauksiu.

Atsitraukė. Bet toną pakėlė dar pusę oktavos. Įsikišo tie iš Lietuvos. Nuramino jį. Nustimė į kampa.

Bet kas penkias minutes vėl pratrūka.

Jau ir kiti kabinėjasi. Kas maišė? Knygos. Duok, norime rūkyti. Neduosiu.

Sargybiniai šį kartą sadistai. Spardo, daug būdožemis. Reikalauju konvojaus viršininko. Ką sakysi? Ne tavo reikalas. Juodas kareivis užsideda, šaukia, kaip laužys man kaulus.

Pajudėjome. Ateina viršininkas. Reikalauju atakios kupe. Esu ypatingai svarbus valstybinis nusikaltėlis ir privalau būti izoliuotas. Jei gausiu atskirą kamara, ir narvas turi būti atskiras.

Su manimi važiuoja smulkmė. Vagėliai, aferistėliai. Mūsų narvas artiausia durų. Toly, link sargybinių galo, nusikaltėlių kalibras kyla. Vienas ar du narvai moterų. Toliau — kelis kartus teistieji. Dar toliau dryžuoti rezidvistai, geltona oda atprauktais veidais. Galų gale geležimi apkaustytas narvas nepaprastai pavojingiems. Į jį ir prašausi.

Prie narvo su popieriais prieina praporščikas. Pašauk mane. Liepė eiti su daiktais. Įleido narvan. Ten koks dešimt žmonių, kur kas rimtesni galvažudžiai. Atsisėd ant maišo.

Vyrų rūkė bjauriausią machorką, dar bjauriau keikėsi. Norėjo arbatos — čifiro, bet nebuvo kur išvirti. Be arbatos plyšta galvos, o kai skauda galvą, norisi duoti kaimynui į dantis.

Kalėjime labiausiai paplitusi arbata plytelėmis. Tai supresuotos atliekos ir šiukšlės. Mano bendrakeiviai neturėjo nė tokios. Bjauriai nusiteikę, važiuome pusę dienos.

(Bus daugiau)

Dr. Kazys Ambrozaitis ir Vidmantas Valiūnaitis š.m. Birštone vykusioje I Laisvės fondo studijų savaitėje.

ŠLUBUOJANČIOS ATMINTYS

Pasikalbėjimas su adv. Povilu Žumbakiu

RASA RAZGAITIENĖ

— Ši rytą sužinojome, kad Izraelio Aukščiausias Teismas išteisinio amerikietį John Demjanjuk, kuris buvo kaltinamas žiauriausiais karo nusikaltimais Treblinke II Pasaulinio karo metu. Kokia buvo Jūsų pirmoji reakcija, kai gavote šią žinią?

— Patvirtino mano nuomonę ir viltį, išreikštą viešai prieš septynerius metus Čikagoje ukrainiečių suvažiavime, kad Izraelio teismas pritaikys įstatymus ir kad ilgainiui Demjanjuk susilauks teisingumo Izraelyje, ko negalėjo susilaukti Amerikoje.

— Demjanjuko persekiojimas kilo ne iš Izraelio, o čia pas mus, Amerikoje, prieš 16 metų. Neseniai Amerikos apeliacinis teismas užvedė specialiam teisėjui peržiūrą procedūrą, kurias Amerika naudojo, vedama byla prieš Demjanjuką. Rasta, kad prokurorai neprasizengė prieš teisę savo eilumose, neperdavę esminės medžiagos gynybai ir pan. Ar Jūs sutinkate su specialaus teisėjo Wiseman sprendimu šiuo atveju?

— Teisėjo Wiseman sprendimas yra 200 puslapių ilgio ir labai plačios apimties. Jo užduotis buvo iširti, ar Amerikos Teisingumo departamento „Office of Special Investigations“ (OSI) neslėpė medžiagos nuo Demjanjuko gynybos personalo, o jei slėpė, tai kada slėpė tuos dokumentus ir medžiagą. Jis atsako, kad buvo ne visiškai teisingai tvarkoma medžiaga, kad buvo labai didelė netvarka OSI, ypač jų advokatų štabe. Jis netikėjo kai kurių pagrindinių OSI pareigūnų pasiaiškinimais, bet nutarė, kad jie nepadarė nusikaltimo prieš teisimą ir teismas turėtų nebetęsti šio reikalo tyrinėjimo. Jis taip pat pridūrė, ir tai nebuvo jo užduotis rėmuose, jog yra didelė galimybė, kad John Demjanjuk nebuvo Ivanas Žiaurusis, bet Demjanjuk melavo, kas jis buvo ir kur buvo II pas. karo metu, todėl Amerikos sprendimas jį išduoti Izraeliui vis tiek pateisinamas.

— Ar būtų galima charakterizuoti tą sprendimą, kaip teisėtai pasiektą neteislingą sprendimą prieš Demjanjuką Amerikoje?

— Mančiau, teisėjo Wiseman sprendimas, kad OSI pareigūnai nepadarė nusikaltimo prieš teisimą ir nieko blogo nepadarė, nėra pagrįstas jo paties pasisakymais. Jis gi sako, kad netiki kai kurių OSI pareigūnų pasiaiškinimais. Aš manau, kad tai neloģiška. Teismuose prokurorai turi žymiai didesnę pareigą tarnauti teisingumui negu paprasti advokatai. Jeigu tie pareigūnai elgiasi labai kietai, tai jau tas turėjo jam iškelti pakankamai abejonių, ar jie atliko savo pareigą. Aš manau, kad būtų buvęs loģiškesnis sprendimas, jei teismas toliau ir plačiau tikrintų OSI advokatų veiklos metodus.

— Ar teisėjas Wiseman komentavo apie Amerikos etninę visuomenę gerai žinomą buvusį OSI vedėją Allan A. Ryan, Jr., kuris pakartotinai viešai aiškino ir gynė OSI nepaprastą užduotį ir, jo nuomone, nepaprastai objektyviai, skrupulingai ir etiškai vestas bylas?

— Jis komentavo ir sakė, kad kai kurie paaiškinimai jam yra neįtikėtini.

— Kas toliau turi atsitikti

su Amerikos apeliacinio teismo peržiūra?

— Teisėjo Wiseman radiniai buvo pristatyti apeliaciniam teismui. Šis teismas gali priimti arba atmeti teisėjo Wiseman išvadas. Taip pat duodama progą Demjanjuko gynybos komandai ir Amerikos valdžiai pristatyti savo argumentus šiam teismui.

— Čia yra tik vienas iš visos serijos teisinių ėjimų Amerikoje, iškilusių Demjanjuko bylos klausimu, ar ne?

— Svarbu atsiminti, kad buvo trys bylos prieš Demjanjuką Amerikoje. Pirmiausia buvo civilinė byla atimti jam pilietybę. Po to, kai jis prarado pilietybę, OSI iškėlė antrą civilinę bylą jį deportuoti i tuometinę Sovietų Sąjungą. Trečia byla buvo Izraelio prašymas ekstradicijai, kad jis būtų išduotas jiems kriminaliniam teismui už Ivano Žiauriojo nusikaltimus.

Tas skirtumas yra itin svarbus ir gal buvo maišomas teisėjo Wiseman. Į keliamą klausimą, ar Amerikos prokurorai perdavė visą medžiagą, kurią jie turėjo, Demjanjuko gynybos komandai, atsakymas yra aiškus: jie jos neperdavė. Tai tuo turėjo ir baigtis teisėjo Wiseman radimas. Jis, mano manymu, pateisindamas OSI metodus, ėjo toliau ir pražengė teismo jam duotą mandatą tik surinkti faktus.

Dabar įsivaizduokime kitą dalyką. Jeigu Demjanjukas būtų buvęs deportuotas pagal OSI norus, jis būtų buvęs išvežtas i tuolaikinę Sovietų Sąjungą, kaip ukrainietis Feodor Fedorenko. Šiuo metu Demjanjukas jau būtų sušaudytas taip, kaip buvo F. Fedorenko, Amerikos deportacijos pastangų dėka.

Reikia atsiminti, kai teisėjas Wiseman klausinėjo OSI prokurorų žvaigždės, jų atmintys buvo daug daugiau miglotos, negu Demjanjuko, nors jie turėjo modernius kompiuterius, geras sekretores. Jie yra jauni, sveiki ir gerai išsilavinę. Svarbiausių detalių prisiminimas pas juos buvo stebuklingai silpnas. Čia yra tie patys pareigūnai, kurie netiki mūsų senkiais, jeigu jie neatsimena mažiausios detalės iš savo gyvenimo prieš 50 metų. Aš manau, kad atėjo laikas OSI agentūrą išvalyti ir pradėti su objektyviais, nepolitiniais motyvuotais prokurorais.

— Kokia yra šio apeliacinio teismo galia? Ką jis gali padaryti Demjanjuko atveju?

— Apeliacijos teismas turi gana plačią galią. Tai tas pats teismas, kuris patvirtino ir

Demjanjuko išpiliotinimą, ir jo ekstradiciją i Izraelį. Teisėjai gali nuspręsti jį sugrąžinti i Ameriką, kadangi jis buvo neteisėgai išvežtas ir yra per daug abejonių, ar jis buvo tas Ivanas Žiaurusis (Ką pasakė ir teisėjas Wiseman ir Izraelio teismas). Jie taip pat gali sakyti, kad jo išpiliotinimo byloje OSI nesielgė švariai ir duoti įsakymą iš naujo tą bylą atidaryti. (Pirmi du dalykai jau įvyko rugpjūtio 3 d. po šio pokalbio — R.R.). Trečias dalykas, jie turi galią nubausti OSI advokatus už nesiskaitymą su teismu („contempt of court“) ir gynybos klaidinimą. Taigi jie turi labai plačią galią.

— Ar Demjanjuko byla yra istorinė teisės atžvilgiu?

— Yra istorinė byla, kuri, aš manau, po šimto metų bus svarbesnė negu šiandien, kadangi ta byla buvo naudojama Amerikoje politiniams tikslams. Amerika iš principo nepripažįsta politinių bylų. Teisėjas Wiseman savo sprendime iškėlė, kad buvo daromas didelis spaudimas i OSI iš Kongreso bei žydų organizacijų laimėti bylą prieš Demjanjuką. Valdžia ką tik buvo turėjusi atsisakyti Walus bylos, kadangi jis sugėbėjo išsisteisinti ir buvo jiems didelis politinis spaudimas. Gal dėl to politinio spaudimo OSI advokatai nesielgė taip, kaip duri elgtis valdžios prokurorai.

Kadangi mūsų teismam yra neprimtinios politinės bylos, apeliaciniam teismui turėtų kilti didelės abejonės, ar Demjanjukas, kaip Amerikos pilietis, susilaukė teisėto proceso („due process“) ir ar jo teisės nebuvo pažeistos OSI pareigūnų. Didžiausia klaida, kuri buvo padaryta Izraelio, yra, kad jis pasitiekė Amerikos valdžią, o Amerika nepristatė visos medžiagos. Aš manau, kad jeigu Izraelis būtų turėjęs visą medžiagą, kurią OSI turėjo, nebūtų išeikalus Demjanjuko iš Amerikos. OSI per savo entuziazmą sukompromitavo Izraelio teisingumą.

— Be abejo, Demjanjuko byla turi ne tik teisiškai labai svarbią teiksmę?

— Iš Demjanjuko bylos buvo padarytas tam tikras politinis teatras, kuris turėjo mokytį Izraelio žmones ir ypač jaunimą apie Holokaustą. Nors Izraelio Aukščiausias teismas tikrai laikėsi tarptautinių pripažintų demokratinių teisinių principų, kaip matome iš jų sprendimo paleisti Demjanjuką, tačiau buvo padaryta milžiniška žala istorijos dėstymui Izraelyje. Kelis mėnesius, kai tęsėsi tas teismas, buvo varoma propaganda, kad čia yra didelis žudikas ir pan. Liudininkai, išgyvenę Holokaustą („survivors“), buvo pastatyti i padėti po penkiasdešimt metų atpažinti savo buvusį kankintoją ir jų tas skausmas nuėjo propagandiniam tikslui.

— Bet jie atpažino ne tą žmogų. Jie matė tai, ką jie norėjo matyti.

— Po 50 metų liudininkų atmintis yra silpna. Jie buvo skaitę apie kaltinimus prieš J.

Demjanjuką spaudoje, ir natūralu, kad žmonių vaizduotėse, kurie tiek nukentėjo, J. Demjanjukas galėjo būti tas žmogus. Tie Holokausto išlikėliai buvo ne tik iškankinti, jie vėl turėjo prisiminti viską. Ir viskas įvyko dėl to, kad OSI nepristatė medžiagos, kurią turėjo savo rankose. Jeigu Izraelio prokurorai būtų tą medžiagą turėję, aš esu tikras, kad jie būtų atsisakę kelti bylą.

— Demjanjuko byla yra aiškus pavyzdys, kad OSI yra nepaprastai galinga įstaiga, kuri daro viską, ką galima — etiškai ir neetiškai — išpiliotinti arba deportuoti savo taikinius. Ne vienas lietuvis yra pajutęs OSI galią ir yra nukentėjęs nuo jos. Jūsų žiniomis, ar šiuo metu OSI tebeveikia Amerikoje prieš pabaltiečius, ukrainiečius ir kitus rytų europiečius?

— OSI ne tik veikia, bet veikia daugiau ir ypač prieš lietuvius. Dėl vienos ar kitos priežasties, ir čia nėra aišku kodėl, daugiausia koncentruojamasi prieš lietuvius. Šiuo metu yra keturios naujos išpiliotinimo ar deportacijos bylos, kuriose liudyti yra šaukiama nemažai lietuvių Čikagoje, Floridoje. Massachusetts, New York. Apskritai, iš viso OSI dabar veda 400 tyrinėjimų ir 18 aktyvių bylų.

— Anksčiau OSI kooperavo su KGB, renkant medžiagą ir apklausinėję liudininkus. Iš kur OSI istaiga šiais laikais gauna savo medžiagą?

— Kooperacija yra vykdoma per Lietuvos Prokuratūrą, su kuria buvo pasirašyta sutartis. Medžiaga imama iš Lietuvos valstybės archyvų bei buvusių KGB archyvų.

— Ar galėtumėte komentuoti dėl Lietuvos pasirašytos sutarties su Amerika?

— Ta sutartis buvo Amerikos pristatyta Lietuvai panašiai, kaip ir iš kitų kraštų, kad Lietuva kooperuotų ir padėtų, renkant medžiagą iš Lietuvos archyvų, kontaktuotų liudininkus ir t.t. Lietuva paprašė, kad Amerika taip pat kooperuotų su Lietuva, beieškant sovietinių karo

nusikaltėlių, jei jie gyventų Amerikoje. Tam tikslui buvo pasirašyta diplomatinė nota. Pagal Lietuvos Genocido įstatymą, visokių rūšių karo nusikaltėliai yra apimami, ne tik tie, kurie dalyvavo žmogaus teisių ir genocido vykdyme vokiečių okupacijos laikotarpyje. Įstatymas yra tobulas ir yra daug platesnės apimties, negu Amerikos įstatymas, kuris ribojasi tariamais nacių kolaborantais civiliniuose teismuose.

— Jei OSI tyrinėtojai, istorikai ar advokatai kreiptųsi i bet kokį Amerikoje gyvenantį lietuvi, ar jis turi kokias nors teises? Ką jis turėtų daryti?

— Pirmiausia kiekvienas Amerikoje gyvenantis lietuvis, ar jis pilietis, ar ne, turi teisę turėti advokatą, prieš kalbant su Amerikos valdžia ar OSI darbuotojais. Be advokato jis turi teisę nesikalbėti. Tai čia yra pirma, pagrindinė teisė. Vienok, kiekvienas žmogus, kuris yra apklausinėjamas OSI, turėtų prisiminti, kad šitos bylos nėra kriminalinės, jos yra civilinės, ir asmuo turi daug mažiau teisių, negu turėtų kriminalinėje byloje. Taip, kad jam kalbėtis su OSI be advokato yra labai pavojinga. Po Walus, Demjanjuko, Artukovic ir panašių bylų žmonės turėtų gerai pagalvoti, prieš pasitikint OSI.

— Jeigu asmuo pasirinktų išvažiuoti i Lietuvą, ar jam ten kas grėstų?

— Kaip minėjau, Lietuvoje yra pravesistas Genocido įstatymas, pagal kurį Lietuva turi teisę iškelti kriminalinę bylą lietuviams, arba gyvenantiems Lietuvoje, už karo nusikaltimus. Čia skiriasi nuo Amerikos, kadangi Lietuvoje yra kriminalinės bylos, o ne civilinės, kaip čia Amerikoje. Jeigu žmogus yra kuo nors nusi kaltęs, arba jei galėtų įrodyti, kad jis prisidėjo prie kokių žudymų, tada Lietuvoje galėtų jį areštuoti ir pradėti procedūrą pagal Genocido įstatymą. Tarp kitko, pagal Genocido įstatymą, jeigu įrodytų, kad jis žudė civilius žmones, gali būti nubautas mirties bausme, panašiai kaip Izraelyje.

NEW JERSEY, NEW YORK — „Lietuvos Atsiminimai“, sekmdieniais nuo 2 iki 3 v. p.p. iš Seton Hall University stoties, 89.5 FM bangos. „Music of Lithuania“ programos, vedamos anglų kalba, iš tos pačios stoties, taip pat sekmdieniais girdimos nuo 1 iki 2 v. p.p. Dr. J. J. Stukas — direktorius, 234 Sunlit Dr., Watchung, N. J. 07060. Tel. 908-753-5636.

**AMERICAN TRAVEL SERVICE
9439 S. KEDZIE AVENUE
EVERGREEN PARK, IL 60642
TEL. (708) 422-3000
FAX (708) 422-3163**

Jau daugiau, negu 25 metai, kai mūsų agėtūra organizuoja grupines ir individualias keliones i Lietuvą ir kitus kraštus geriausiomis kainomis. Maloniai ir sąžiningai jus aptarnausime. Informacijai skambinti: 1-708-422-3000. Darbo val.: pirmad., antrad., trečd., ketvd. ir penktid. 9 v.r.—5 v.p.p., šeštad. 9 v.r.—1 v.p.p.

Skriskite SAS iš Š. Amerikos i Vilnių per Kopenhagą! Kopenhagos aerodrome lengva ir patogų persėsti i kitą lėktuvą. Čia išvengsite keleivių spūsties. Skrydžiai i Vilnių — tris kartus savaitėje. Vietinių lėktuvų tvarkaraštis atitinkamai pritaikytas transatlantiškiems. Kai būsite Kopenhagos aerodrome, aplankykite „tax free“ parduotuves. Nemažai sutaupysite! „Mileage Plus“ ir „OnePass“ nariai gauna kreditą už nukeliautas mylias. Platesnei informacijai skambinkite savo kelionių agentui arba

SAS Tel. 1-800/221-2350

SAS
SCANDINAVIAN AIRLINES

**The
right
flight
to
Vilnius**

New York
Chicago
Los Angeles
Seattle

CLASSIFIED GUIDE

HELP WANTED

Išdom darbdėcios ir tvarkingos, jaunės lietuvės prižiūrėti mūsų dukras 9 ir 2 metų amžiaus, padėti namų ruošoje. Geros darbo sąlygos. Atlyginimas, kambarys ir patogumai. Gyvename Los Angeles užmiestyje. Kreiptis i Viliją telefonu: darbo vietos — 1-909-391-3999. Savaitgalio telefonas: 1-619-368-4882.

TELLER/PART-TIME

Experience preferred, but not required. Salary commensurate with experience. Bilingual English/Lithuanian required. Hours: M, T, Th, F and Sat. 9:00 am to 1:30 p.m. For an appointment or additional information contact Erika Sigalios (312) 925-7400.

Midland Federal Savings
2857 West 98th Street
Chicago, IL 60629

EOE

M/F

MISCELLANEOUS

10%—20%—30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio įpas mus.

FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Tel. — (708) 424-9654
(312) 581-3621

ELEKTROS.

[VEDIMAI — PATAISYMAI]
Turio Chicago miesto leidimą. Dirbu ir užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.

312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

FOR SALE

HELL IN ICE
Onutė Garbštienė

A diary (much like that of Ann Frank), which begins in 1941 when a group of Lithuanians were loaded in cattle cars and dispatched to the wastelands of Siberia. This diary is a record of a woman — a people-a nation, ravaged by a vicious occupying force, but resisting and surviving.

Translated by Raimonda K. Bartuška. 256 pages, hard cover. Published in Vilnius 1992. Book price \$13.00. Shipping and handling in USA \$2.00. Canada — \$3.00. Illinois residents add \$1.14 for sales tax. Send orders to: Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629-5589.

DRAUGE GAUNAMI NAUJAUSI LEIDINIAI

KELIONĖ i NIEKUR IR ATGAL, Sibirian tremtinės atsiminimai. Antanina Baltrušaitienė. 158 psl. \$7.00
LIETUVOS ŽEMĖLAPIS, spalvotas. 37 x 27". \$5.00
NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ISTORIJA 1918-1940. Juozas Jakštas. 272 psl. \$15.00
SUSITIKIMAS PAMARY, novelės. Aurelija Balašaitienė. 215 psl. \$8.00
LIETUVIŲ PAPROČIAI IR TRADICIJOS IŠ EIVUJOJE. Danutė Brazytė Bindokienė. 364 psl. \$15.00
GYVENIMO VINGIUOS, atsiminimai. Ver. Maminskaitė-Kulbokienė. 304 psl. \$8.00
RAGE OF SILENCE, Lithuanian PEN. 1992. 128 psl. \$5.00
NIGHT OF THE HAWK, romanas. Dale Brown. 462 psl. \$22.95
HELL IN ICE, dienoraštis. Onutė Garbštienė. 255 psl. \$13.00
A GUIDE TO THE BALTIC STATES. Ingrida Kalninsk. 309 psl. \$17.95
PAVEIKSLUOTAS ŽODYNAS, lietuvių-anglų kalbomis. 3336 iliustracijos, Reney. \$20.00
TIKIUI, katalikų tikybos vadovėliai. I, II, III, IV, V dalis. \$5.00
KITUOSE KRAŠTUOSE, kelionių įspūdžiai. Stasys Dalius. 383 psl. \$9.00

Pastaba. Užsakant knygas per paštą, pinigų nesiųsti. Užsimokėsite gavę sąskaitą, kurioje bus pridėta ir persiuntimo išlaidos.

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar Parduodant
- Greitas ir Sąžiningas Patarnavimas
- M.L.S. Kompiuterių ir FAX pagalba
- Nuosavybės įkainavimas
- Perkame ir Parduodame Namus.
- Apartamentus ir Žemę.
- Pensininkams Nuolaidą.

Town house for sale
BY OWNER. OAK LAWN large 3 bdrm, 2½ ba, den, fin. bsmt. 2½ c. att gar. \$159,000. 708-423-1607

HOUSE FOR SALE
by owner, Palos Hills vic. 4 bdrm. ranch; 2½ bath; bsmt with fam. room; large kitchen; many extras. \$156,000. Call: 708-599-2831.

FOR SALE
New home in Lemont — Old Derby
4 bdrms., „Forester“
Call 708-599-2864

FOR RENT

Išnuomojamas 4 kamb. 2 mieg. bt. 56 St. & Sacramento Ave. apyl. Saldytuvai, virklys, spintelės. Su šiluma, vandeniu, du jomis; nuomininkas užsimoka už elektrą. Butą galima užimti nuo rugpjūdo 1 d. Skambinti Irenai bet kada; tel. 312-476-5189 ar ba 708-887-9029.

PAŠAUKĖ MANE...

Ši knyga — tai dabartinio **Poležiaus Jono Pauliaus** biografinė, kurią parašė Jo a.timas jaunystės draugas, su kuriuo jis bendradarbiavo nuo 1940 iki 1978 metų. Knyga yra išversta i daugelį kalbų. Iš lenkų kalbos i lietuvių kalbą išvertė kun. R. Jakutis. Knyga turi daug iliustracijų, 352 psl. Spaudė „Vilnius“ spaustuve Vilniuje 1990 m. Knygos kaina 4.00 dol. III. gyventojams Tax 35 ct. Persiuntimo išlaidos: USA — 2.00 dol., Canada — 3.00 dol.

DRAUGAS
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

Sveikėnos Vysk. M. Valančiaus vardo gimnazijos 1943 m. buvę abiturientai, kartu su savo kapelionu prel. J. Kunčingiu š.m. birželio 5 d. Rainių miškelio Kankinių koplyčioje šv. Mišiomis šventė savo gimnazijos baigimo 50 m. sukaktį. Dalyvavo buv. B. Bendzinskaitė, J. Kazdailevičiūtė, A. Grachauskytė, K. Jurkutė, A. Juodeikis, Z. Zimkus, S. Rimkus, D. Keinytė, V. Batavičius, A. Taujėnė, A. Giedraitytė, B. Sirutė, J. Beresnevičiūtė ir V. Skrabužėnaitė.

DIEVAS VISAS PASAULIO KALBAS SUPRANTA

HYPATIA YČAS PETKUS

Teko girdėti, kad popiežius savo atostogų metu pradėjo mokytis lietuvių kalbos. Tikslas — prabilti Lietuvos minioms jų gimtąją kalbą, kai jis ten lankysis š.m. rugsėjo mėn. pradžioje. Jam lietuviškai mokėti visai nėra būtina, nes lietuvių tarpe yra pakankamai tokių, kurie kitas kalbas moka. Bet vis vien Jonui Pauliui II priklauso visų lietuvių (kokio tikėjimo jie bebūtų) pagarba už tai. Vatikanui dabar vadovauja tikrai ypatinga asmenybė. Jis ne tik daug ir dažnai keliauja (netrukus žada lankytis Colorado valstijoje), bet dargi savo atostogų metu mokosi naujų dalykų, kalbų, norėdamas praplėsti savo akiratį. Ir ta valstybė, kuriai jis vadovauja, kitų pasaulio galybių tarpe yra irgi nepaprasta. Tai yra dvasiniai, o ne materialiniai pagrindais paremta valstybė, nors nedidelė ir teritorijos, ir gyventojų skaičiumi.

Popiežiškam vizitui artėjant, norisi paklausti keletą klausimų, kurie greičiausiai bus retorinio pobūdžio (nesitikime gauti atsakymo). Pirma, ar Jonas Paulius dės pastangas išaiškinti „mitą“ apie jo lietuvišką kilmę ir protėvius (lenkų tautybės žmonių, turinčių lietuviško kraujo, yra net labai daug)? Ar jo lietuviška kilmė ir liks „mitu“, mūsų tautiečių su pamėgimu linksniuojamą? Antras, daug svarbesnis klausimas: ar reikalinga daryti Lietuvos valdžiai ir visuomenei tiek išlaidų (net milijoną dolerių) idant kraštą tinkamai „paruoštų“ ir „papoštų“, tiesti kelius, remontuoti bažnyčias, ko gero statyti naujus pastatus, vadina, si, parodyti garbingam svečiui idealą, o ne tikrovę. Tai kvepia kažkuo, kas primena grafo Patisimono, imperatorės Katerinos premjero, pastangas statyti išgražintų kaimų modelius (su šventadieniškai apengtais kaimiečiais) visur ten, kur žadėjo pravažiuoti jo valdovė. Kodėl siekti tuščių pasirodymų ir neparodyti Lietuvos, kokia ji yra? Trečias, gal rimčiausias klausimas: jei popiežiaus meilė aprėpia visų tautybių žmones, kodėl jis lietuvių lanko tikrai dabar, o ne ankščiau? Jam pirmiau reikėjo apkeliauti pusę pasaulio, įskaitant ir savo tėvynę, čia pat už sienos. Be abejo, trukdė visokie diplomatiniai ir kitokie apskaičiavimai, kas yra žinoma tikrai Vatikanui, o ne eiliniam žmogui.

Tiek to: svarbu, kad ankščiau ar vėliau toks vizitas galų gale įvyks. Dabartinei Lietuvai besikuriant, yra visokių nesklaidimų ir rimtų problemų. Kiek-

vienas užsienio pareigūno atsilankymas, arba valstybės galvos vizitacija, turi didelės reikšmės gyventojų ūpo ir moralinio stovio palaikymui. Užsieniečių, turinčių dvasinį autoritetą, prilygstantį popiežiaus Jono Pauliaus II, yra tikrai nedaug (nebeįturi būti protestantų Billy Graham, Tibeto Dalai Lama ar kiti, turį visuotinę pagarbą). Popiežiaus žodis svarus ir dėl to, kad nėra surištas su jėga ar prievarta. Idomu, kad jo vadovaujama Vatikano valstybė (turint diplomatinį pripažinimą daug kur pasaulyje) išsilaikė daug ilgiau, negu nemažai kitų, paremtų materialiniu pagrindu. Prisimename, kaip anais žiauriais Sovietų Rusijos laikais diktatoriaus J. Stalinas pajaukė tuolaikinio popiežiaus autoritetą: „Kur popiežiaus galia? Kiek turi ginkluotų pajėgų — kiek tankų ir kiek legijonų?“ O kur šiandieną sovietija? Laikas parodė, kad į Staliną panašūs vadai ir jų karalijos, gyvenę smurtu ir jėga, dinga nuo žemės paviršiaus, o dvasiniais pagrindais paremtos galybės išliks.

Nėra abejonės, kad popiežiaus žodis bus svarus Lietuvoje, kaip ir visur kitur. Šiais laikais pasauliui yra itin daug neteisybių. Žmonės, kurie mano esą krikščionys, nuolat vykdo nedorę ir laužo vieną ar daugiau Dešimt Dievo Įsakymų, ir lietuvių nėra jokia išimtis. Tikėkimės, kad popiežiaus buvimas paskatins juos pagalvoti apie krikščionybės idealus ir vėl eiti dorovės bei tiesos keliais. Popiežiaus žygis Lietuvoje yra sveikintinas ir gali turėti didelę pasekmę tiek Romos katalikams, tiek kitokių išeitinių lietuviams. Turėkime omenyje, kad R. katalikų persvara Lietuvoje nėra tokia, kaip buvo kadaise, (kai galima buvo kalbėti apie 85% daugumą). Reikia skaityti su nuo seno užsilikusiais Reformacijos pasekėmis — evangelikais, su rusų ortodoksais, su žydais ir net musulmonais (jau nekalbant apie sovietizacijos palikimą — didelę gausybę laisvamanių arba agnostikų). Prie įvairovės prisideda ir lietuvių sentėvių tipo „pagonyš“.

Visi nesvarbu, ar kitokių tikėjimų lietuvių yra daug, ar mažai — svarbu, kad R. katalikų vadovybė žino, kad Lietuva toli gražu nėra tikybinis monolitas. Skaityme spaudoje, kad popiežiaus vizitacijos programą įeina ir ekumeninis susitikimas Vilniaus nunciatūroje (mūsų pa-braukta HYP) su kitų tikybų atstovais. Numatytam trijų dienų atsilankymui užsibrėžta tik-

rai plati programa — yra nemaža tikintiesiems lankytinų vietų: Aušros Vartai, Kryžių kalnas, Šv. Jono bažnyčia Vilniaus universitete, galop stebuklingoji Šiluvos vietovė. Su nekuriomis iš jų yra surišti atsitikimai iš Lietuvos protestantų istorijos, kai kraštą apliejo ir Renesanso, ir Reformacijos bangos. Ypač turime galvoje Šiluvą, tarpeliginę kovų areną, Šv. Jono bažnyčią ir jos aikštę, kur vyko ilgamečiai teologiniai disputai.

Kaip skaitome toje pačioje „Europos Lietuvio“ (1993.7.15) laidoje, popiežiaus vizito programą įeina Žodinė Liturgija Šiluvos bažnyčioje tema „Krikščioniška Šeima“. Norėtume ir mes tą žodį išgirsti, nes terminas mums nevisai aiškus. Siauresne prasme tai būtų žmogiškos šeimos kūrimas ir vidinis gyvenimas. Norėtume manyti, kad bus paminėta ir viso pasaulio krikščionių šeima plati prasme, kur įeina ir R. katalikai, ir kitatiki. Jau praėjo tie viduramžiškos galvos senos laikai, kai buvo kalbama apie kitatikius kaip „eretikus“ ir jų mokslą kaip „ereziją“. (Net buvo skelbiama, kad joks „klaidatikis“ negalės pakliūti į dangų!) Tokia galvosena dabar oficialiai atšaukta. Modernūs vadovai ir tikintieji artėja prie tolerancijos. Apie „klaidatikius“ jau nėra kalbama (nors tamsesni mūsų visuomenės elementai retkarčiais naudoja išsireiškimą: „Jei nesikalbame, tai reiškia, kad nesiličiame“).

Pasaulio krikščionių šeimoje R. katalikų bažnyčia yra viena iš pačių seniausių. Tai gi ne nuostabu, kad turi daug tradicijų ir mistinių elementų, ko trūksta Reformacijos pasekėjams — evangelikams. Per amžius egzistuojant, kiekvienai bažnyčiai organizacijai gresia pavojus sustingti savo pirmųjų teologų ir tikintieji sugyventi eiti su gyvenimu. Ir reformatai, ir liuteronai tą patį išgyvena, nes jau eina į savo egzistencijos penktąjį šimtmetį. Yra įvairių nuomonių ir abejonių dėl prisi-laikymo Didžiųjų Reformatorių nustatytų gairių. Pažangesni teologai — tiesos ieškantieji mąstytojai — tikina, kad Reformacija turi nuolat keistis ir nestovėti vietoje, o eiti pirmyn. Protestantai mėgina tvarkytis demokratiškai ir priskiria didelę galia pasauliečiams, visoki autoritetą palikdami Dievo Žo-

DRAUGO RĖMĖJAI

Atsiųsdami „Draugo“ laimėjimo bilietų šakneles, prie jų dar savo piniginę auką prijungę:

50 dol. dr. Pranas Mažeika Chicago, IL.

40 dol. Michael Jurgaitis, Venice, FL., Gražina Kenter, Danbury, CT.

25 dol. Saulė Šatas, Warwick, RI., inž. Jonas Stankus, Evergreen Park, IL.

20 dol. Petras Dirda, Oak Lawn, IL.

15 dol. P. Palys, Tobyhanna, PA., O.R. Sodeika, Willard, Ohio, Arūnas K. Draugelis, Naperville, IL., Marytė ir Juozas Vizgirdai, Aurora, IL., o dr. Juozas Masilionis iš Dayton, OH., atsilygindamas už knygas, pridėjo ir 15.50 dol. auką. Irena Mačionienė, St. Petersburg Beach, FL.

10 dol. Emilija Gaškienė, Laima O. Jurkūnienė, LaGrange, IL., dail. Arvydas Algiminas, Riverside, IL., Mikas Česas, Downers Grove, IL., Victor Chainas, Naples, FL., W. Kamantauskas, Norwood, MA., Marija Krasauskienė, Baltimore, MD., Marija Kušlikienė, Grand Rapids, MI., Angela Leščinskienė, Chicago, IL., K.M. Linkus, Miami Beach, FL., Zelmira ir Petras Malinauskai, Chicago, IL., Regina ir Jurgis Mikailai, Seminole, FL., Vytautas Namikas, Elmhurst, IL., Filomena ir Vladas Peleckai, Chicago, IL., Kazys Rutkauskas, Rockford, IL., Jonas Veselka, Evergreen Park, IL., Leonora Paketuris, Chicago, IL., Algimantas G. Braženas, Royal Oak, MI., Frances Brundza, Bloomington, IN., Joana Druk-

teinis, Omaha, NE., Vida ir Antanas Gilvydžiai, Evergreen Park, IL., Algirdas Karaitis, Union Pier, MI., Julius Lintakas, Oak Lawn, IL., Bronė Stončienė, Nashua, NH., Stasė Vaišvilienė, Oak Lawn, IL., ir Kazys Skripkus, Lockport, IL., kuris dar ir savo bilietus paskyrė „Draugui“. Kanadoje gyvenantys lietuviai — Juozas Malskis, Sault Ste Marie, Monika Povilaitienė, Toronto, Kazys Mikšys, Hamilton, ir Roma Pleinienė, Hamilton, Ont. Muz. Bronius Budriūnas, Los Angeles, CA., T. Petrušis, Santa Monica, CA., Ignas Skirgaudas, San Diego, CA., Balys Lukas, Daytona Beach, FL., Marija Kušlikienė, Grand Rapids, MI., Albina Gedminienė, Escondido, CA., Leonas Stonikas, Flossmoor, IL., Stasė Ilginienė, Oak Lawn, IL., Antanas Matulis, Čikaga, Elena Gaizutienė, Čikaga.

Visiems šiems aukotojams, kurie ne tik įsigijo laimėjimų bilietus, bet ir savo aukomis prisidėjo prie mūsų dienraščio išlikimo, tariame nuoširdų acū.

TARPTAUTINĖ GRIGALIŠKOJO GIEDOJIMO VASAROS MOKYKLA

Kretingoje šią savaitę vyksta tarptautinė grigališkojo giedojimo vasaros mokykla. Suvažiuo 140 žmonių iš įvairių Lietuvos vietų, taip pat iš Estijos bei Didžiosios Britanijos klausosi teorinių paskaitų apie šį senąjį bažnytinį giedojimą, kartu repetuoja, gieda šventose Mišiose.

Paskaitas skaito ir repeticioms vadovauja užsienio specialistai. Grigališkąjį giedojimą Lietuvoje po penkiasdešimt metų pirmoji atgaivino Vilniaus arkikatedra — bazilika. 1989 metais čia susikūręs nedidelis choras vėliau išaugo į Šv. Kazimiero grigališkojo choralo studiją. Jos remiami, šio senoviško bažnytinio giedojimo ansambliai susibūrė Kaune, Šiauliuose, Kretingoje, Nidoje, Panevėžyje. (Elta)

Geraldine Ferraro buvo vieningai išrinkta JAV istorijoje, nominuota krašto viceprezidentės vietai, kai ją prezidentinis kandidatas Walter Mondale pasirinko 1984 m. liepos 12 d.

A.†A. VLADUI IŠGANAIČIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jo dukrą VLADELĘ SILIŪNIENĘ, jos šeimą ir visus artimuosius.

Algė ir Adolfas Šležai
Vida ir Vytenis Šilai

A.†A. VYTAUTUI SENKEVIČIUI

mirus, žmoną GRAŽINĄ, sūnus VYTAUTĄ ir ROMĄ, jų šeimą ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Juzė Kabliauskienė
Antanas ir Vanda Brazdžiūnai

INTERNATIONAL
TRAVEL CONSULTANTS

Organizuoja grupines ir individualias keliones į Lietuvą ir visus kitus pasaulio kraštus žemiausiomis kainomis.

CARGO — siunčiame oro linija

„Zaibas“ — virš 10 skirtingų paketų pasirinkimas su garantuotu pristatymu į namus

Lietuvoje per 10 darbo dienų.

9525 South 79th Avenue
Hickory Hill, Illinois 60457
Tel. 708-430-7272

223 Kalverių gatvė
Vilnius, Lietuva
Telefonai: 77-78-67 ir 77-83-82

DRAUGAS, trečiadienis, 1993 m. rugpjūčio mėn. 11 d.

5

A.†A. JULIA U. SACAUSKIENĖ RAMANAUSKIENĖ

Gyveno Chicagoje, Marquette Parko apylinkėje.

Mirė 1993 m. rugpjūčio 9 d., 6:50 val. vakaro, sulaukusi 94 metų.

Gimė Lietuvoje, Kauno apskrityje. Amerikoje išgyveno 72 m.

Nuliūdę liko: sesuo Anastazija su šeima Lietuvoje; dukterėčia Josephine Juzėnas su vyru Petru ir dukra Maryte Amerikoje; taip pat daug kitų giminių ir draugų.

Vėlonė buvo ilgmetė narė Brighton Parko lietuvių moterų klubo: taip pat priklausė klubams bei draugijoms: Chicago Lietuvos Suvalkiečių, Žemaičių Kultūros, Amerikos Lietuvių Piliiečių, Joniškio lietuvių, Lietuvių Žagarės, Uptės draugiškam klubui, Šakių apskrityje, SLA, Lietuvių Šaulių sąjungai, Lietuvos Vytiams, kuopa #112.

Vėlonė pašarvota trečiadienį, rugpjūčio 11 d. nuo 2 iki 9 v.v. Petkus Marquette laidojimo namuose, 2533 W. 71 St.

Laidotuvės įvyks ketvirtadienį, rugpjūčio 12 d. Iš laidojimo namų 9 val. ryto bus atlydėta į Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčią, kurioje bus aukojamos 9:30 val. ryto gedulingos šv. Mišios už vėlonės sielą. Po Mišių vėlonė bus nulydėta į Šv. Kazimiero lietuvių kapines.

Nuoširdžiai kviečiame gimes, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę sesuo ir dukterėčia su šeimomis.

Laidotuvių direkt. Donald A. Petkus/Donald M. Petkus. Tel. 312-476-2345 arba 1-800-994-7600.

A.†A. JUOZAS BARKUS

Gyveno Beverly Shores, IN.

Apleido šį pasaulį 1993 m. rugpjūčio 8 d.

Nuliūdę liko: brolis Stepas Barkauskas su šeima ir daug giminių bei draugų.

Laidotuvės įvyks rugpjūčio 12 d., ketvirtadienį. Iš Chapel Funeral Home, 637 W. Main St., Fennville, MI vėlonis bus atlydėtas į Šv. Petro parapijos bažnyčią, Douglas, MI, kurioje bus aukojamos 12 val. Michigan laiku gedulingos šv. Mišios už vėlonės sielą. Po Mišių vėlonis bus palaidotas Plummerville, MI kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimes, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę brolis su šeima, giminės ir draugai.

Laidotuvių direkt. Wm. Scovill. Tel. 616-561-4601.

IN MEMORIAM

Su liūdesiu prisiminsime prieš metus mirusį mūsų Tėtį, Tėvuką ir Uošvį

A.†A. KAZIMIERĄ SMALENSKĄ 1902.III.28 d. - 1992.VIII.13 d.

Šv. Mišių Aukojė, 9 val. ryto, penktadienį, rugpjūčio 13 d. Palaimintojo Jurgio Matulio Mišios koplyčioje, Lemonte ir Vasario 16-os Gimnazijos koplyčioje, Vokietijoje.

Sūnus, duklė, žentas ir anūkė

Vytauto Didžiojo universiteto auklėtiniui, liuanistui, pedagogui, žurnalistui, Lietuvos lengvosios atletikos rekordistui, „Sporto“ žurnalo red. kolegijos nariui

A.†A. ANUPRUI TAMULYNUI

mirus, liūdimė ir nuoširdžiausią užuojautą reiškiame žmonai ANASTAZIJAI ir dukrai dr. BIRUTEI.

Regina ir Pranas Mickevičiai

A.†A. EUGENIJUI GIEDRIUI

mirus Vokietijoje, Jo sesutei IRENAI GIEDRY-TEI-KUDIRKIENEI su šeima reiškia nuoširdžiausią užuojautą.

Vytautas Chainauskas

Naples, Florida

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Bronius Nainys, PLB valdybos pirmininkas, pakviestas į Denver, Colorado, JAV Prezidento Bill Clinton popiežiui ruošiamą priėmimą ketvirtadienį, rugpjūčio 12 d.

LFK „Lituanica“ tradicinis turnyras ir piknikas vyks šį šeštadienį, rugpjūčio 14 d., Lietuvių centre, Lemonte. Turnyre dalyvaus net 12 futbolo komandų – vyrų ir jaunių. Turnyro pradžia 1 val. p.p. Visuomenė, o ypač futbolo mėgėjai, kviečiami. Gausus savų žiūrovų atsilankymas skatina kovos dvasia, įprasmina klubo tolimesnę veiklą. Nuobodžiauti neteks, nes šalia įdomių rungtynių bus proga pasivaišinti, pabendrauti su futbolo žaidėjais, susitikti su draugais ir pažįstamais. Visi laukiami.

Stasė Bajalienė iš Los Angeles, Cal., dažnai „Draugą“ paremia didesniais aukomis, pratęsė prenumeratą, pridėjo 100 dol. paramai, gražino laimėjimų šakneles su 20 dol. auka. Laiškelyje dėkoja redakcijai ir administracijai už įdėtą darbą dienraščio pagerinime ir jo laiku pristatymą į jos namus. Ta proga visiems linki geros skėmės. Dėkojame už viską.

Ray Grigaliūnas, Forest Park, Ill., gražindamas laimėjimų šakneles, atsiuntė visą 100 dol. „Draugo“ paramai. Dėkojame.

Čikagos gyventojai, kurie nenusiiperka miesto lipinukų savo automobiliams, bus gaudomi ir baudžiami pinigėmis baudomis. Miestas kasmet parduoda apie 1 mil. tokių lipinukų, nors yra užregistruota per 1.2 mil. automobilių. Kad būtų lengviau sugauti neparengtus vairuotojus, bus vartojami kompiuteriai, kurie lygins automobilių registracijos dokumentus su informacija, ar vairuotojas jau įsigijo lipinuką. Pavėlavusiems lipinukai kainuoja 15 dol. daugiau (75 dol.), kaip laiku įsigijusiems.

x Alfonsas Paškauskas, ieško pusseserės **Birutės Danerės-Miškinienės** gim. apie 1934 m. prie Vištyčio Lietuvoje. Skambinti: tel. 508-852-1594 arba rašyti **Petrui Starui**, 13 Mt. Holyoke Ave., Worcester MA 01605. (sk)

x Jei jūs, arba jūsų miręs vyras/žmona dirbo Vokietijoje nemaziau 18 mėn., o vėliau turėjo darbą JAV, jūs galite gauti antrą pensiją iš Vokietijos. Kreipkitės: **tasta Agency of USA, P.O. Box 348, St. Clair Shores, MI, 48060-0348**, Tel.: 313-773-7529. Kalbame angliškai ir vokiškai. (sk)

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
2649 W. 63 St., Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 776-5162
14325 S. Bell Rd., Lockport, IL 60441
Tel. (708) 301-4866
Valandos pagal susitarimą

Advokatas **Jonas Gibaitis**
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 776-8700
Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 val. d.

ADVOKATAS
Vytėnis Lietuvninkas
2501 W. 69th Street
Chicago, IL 60629
Tel. (1-312) 778-0800
Valandos pagal susitarimą

ARAS ROOFING
Arvydas Klela
Denglame ir taisome
visų rūšių stogus
Tel. 708-257-0746
Skambinti po 6 v.v.

Dail. V. K. Jonynas, Queen Village, N.Y., gražino laimėjimų šakneles su 25 dol. auka ir tokiu prierašu: „Džiaugiuosi „Draugo“ atjaunėjimu. Ačiū!“ Dėkojame už auką ir malonią pastabą.

Stasys Ramonas iš Venice, Cal., gražino laimėjimų šakneles, pridėjo 12 dol. auką, o laiške rašo, kad jam greit sueis 88 metai, vaikšto tik su lazdele pasiremdamas, bet jautiasi gerai. „Pasirodo, kad moterys daug gudresnės už visus, nes „Draugas“ dabar pasidarė labai labai įdomus. Tai yra miela skaityti. Linkiu Jums geriausios sveikatos ir nepavargti. Te Dievas Jus laimina“. Taip baigia rašyti S. Ramonas. Dėkojame už gražius žodžius.

ATSIŠTA PAMINĖTI

„Pensininkas“, 1993 m. liepa. Redaguoja Karolis Milkovaitis, administruoja Elena Sirutienė. Žurnalą leidžia JAV LB Socialinių reikalų taryba; išleina kas mėnesį. Pusę žurnalo užima sveikatos reikalai – patarimai, perspėjimai ir pan. Kitoje pusėje yra ir įvairinės medžiagos poilsio dienų pasiūlymų.

„Į laisvę“, 1993 m. liepa, nr. 116(153). Leidžia Lietuvių studijų centras Čikagoje tris kartus per metus. Redaguoja Juozas Baužys, administruoja Jonas Prakapas. Žurnalas knygų formato, 72 puslapių. Ilgesnis straipsnis parašė Julius Keleras, Vytautas Vardys, Pilypas Narutis ir kiti; poezijos pateikia Paulius Jurkus. Ilustruotas nuotraukomis.

„Skautų aidas“, 1993 m. birželis, nr. 6. Galbūt geriausiai šį skautiškojo žurnalo numerį apibūdina įžanginis Vlado Vijeikio straipsnis „Gyvenimo knyga“, kur rašoma, kad „prie dangaus vartų skautus sutiks šv. Petras, kuris dėvi žalią skautininko kaklaraistį ir, žinoma, Geležinio Vilko ordiną... Na tad, kol nestovime prie dangaus vartų, pabandykime papildyti savo knygą gerais darbais. Artinasi Jubiliejinė stovykla. Puiki proga“. O tikrai „gerą darbą“ (jeigu ne visą „darbą“) atlieka „Skautų aidas“ redaktorius Antanas Saulaitis su Pelėdų skiltimi, išleisdamas šį Lietuvos Skautų sąjungos žurnalą. Administruoja Albina Ramanauskienė.

„Laiškai lietuviams“, 1993 m. rugsėjis. Tikėsite, ar ne, redaktorius kun. Juozas Vaišnys jau paruošė ir išleido rugsėjo mėnesio numerį – tai turėtų būti tikras redaktoriaus pareigingumo rekordas. Kiti vos suspėja nustatyti laiku savo leidinius spausdinti, o jis daugiau kaip mėnesį į priekį... Kadangi šis – rugsėjo – numeris, daug medžiagos skiriama popiežiaus kelionei į Lietuvą. Daugybė bendradarbių, daugybė įdomių temų: įprastieji – kalbos, įvairių šypsulčių, tėvynėje, trumpų kronikinių žinučių skyriai. Viršelis ir skyrių vinjetės – dail. Rasos Sutkutės, apdaila – Teresės Bogutienės.

x Onos Karašaitės ir Brian Anderson (Seattle, WA) su-tuoktųjų proga draugai ir pažįstami atsiuntė „Lietuvos Vaikų Vilčiai“ \$270,00 auką Jaunavedžiams linkime laimingo ir džiaugsmingo gyvenimo, o aukotojams tariame nuoširdžiausią ačiū. (sk)

x Norint pirkti bei parduoti sklypus ar namus, prašome kreiptis į Vyt. ar Genę Beleckus, 540 Ambassador Ct. Sunny Hills, Fla. 32428, tel. 904-773-3333. (sk)

Redaguoja J. Piasas. Medžiagą siųsti: 3206 W. 65th Place, Chicago, IL 60629

ŽIOGELIŲ KONCERTAS

Driekias brolių pradalgiai – žvanga jų dalgeliai. Pradalgiuose smagiai čirpauja žiogeliai.

Kelia saulėn smuikėlius, Griežia visą dieną. Ima sesės grėbelius, Grėbia žalią sieną.

O tėvelis tuo metu Kinko bėrį jauną. Krauna sieną ir kartu Žiogelius pakrauna.

Bėris vieškelio ilgai Tempia sieną šviežią. Ir atrodo – ne žiogai – Pats sienelis griežia.

Martynas Vainilaitis

LIETUVA TURI ATSIŠTATYTI

Kai Lietuva buvo komunistų užimta, aš norėjau, kad ji būtų laisva. Laisvi žmonės gali eiti kur nori, gali daryti ką nori, gali sakyti ką nori. Todėl aš norėdavau ir melsdavau, kad Lietuva būtų laisva.

Dabar Lietuva laisva ir turi atsištatyti, nes jie dar tebevargsta. Viskas yra apvirte aukštyn kojomis. Žmonės dar nepripažė prie demokratijos ir kapitalizmo, todėl dar ne viskas labai gerai veikia. Jiems daug ko trūksta. Mes galime padėti Lietuvai ir išmokyti lietuvių aukštos technologijos. Jie galėtų pasidaryti geresnių daiktų. Galėtų juos patys naudoti ir kitiems parduoti. Mes galime suteikti žinių apie naujus fabrikus, lignones, krautuves, įrankius ir kompiuterius. Mes galime nusiųsti amerikietiškus knygu, kad jie išmokyti anglų kalbą ir galėtų naudotis amerikietiškais dalykais. Mes taip pat turime melstis už Lietuvą.

Marius Anelauskas, Los Angeles Šv. Kazimiero lit. m-los mokinys. („Vardan tos Lietuvos“)

VYTAUTO MAČERNIO „PENKTOJI VIZIJA“

Šioje vizijoje vaizduojami Lietuvos gyventojai, dirbantieji laukuose. Autorius aprašo, ką jis mato: jų gyvenimą, išvaizdą, kasdieninius užsiėmimus. Jis mato, kaip jie sunkiai dirba, naktį neramiai miega, pavargę nuo darbų, tačiau jie šviesios sielos, kaip mažų vaikų.

Autorius galvoja, kaip jis palieka savo tėvus, namus, sodą ir laukus. Jis nukeliauja į miestą, mato kitų žmonių vargus. Jam pasidaro liūdna, kai pamato pavargusius, purvinus ir piktus darbininkus.

Visa tai matydamas, netenka vilties ir tikslų gyventi. Jis galvoja apie dangų ir žvaigždes, kaip jos skaisčiai per amžius šviečia ir tada užgęsta be jokio tikslo. Ir taip jis nutarė, kad ir jam nėra jokio tikslo gyventi.

Žmogus žiūrėjo į sauleleidį ir galvojo apie savo gyvenimą. Pradžioje buvo nusiminęs ir neturėjo didelio noro gyventi, bet kai pamatė šį grožį, tai nusprendė, kad jo gyvenimas nėra toks blogas. Jis staiga pasijuto laimingas, pajuto gyvybę, norą dirbti ir gyvenimui. Ir taip vasaros kaitrioje saulėje matė savo tėvynės laukus.

Petras Ješmantas, Detroito „Žiburio“ aukšt. lit. m-los mokinys. („Lietuvos prisikėlimas“)

FERNANES ZVAIGZDUTĖ

Išleistas Lietuvių Mokytojų Sąjungos Chicago skyriaus

Neringa

Piešė Ada Korsakaitė

NERINGOS STOVYKLA

Vasara – be mokyklos. Daugelis iš mūsų mokinių važiuos į Neringos stovyklą Vermonte. Neringa yra stovykla lietuviams nuo 7 iki 16 metų amžiaus. „Aš noriu žaisti!“ – sako Julija Slavikaitė, 9 metų amžiaus. Čia bus jos pirmieji metai Neringoje. „Mes švėsime savo gimtadienį Neringoje. Aš niekada nebuvau ten“ – sako Dalia, Julijos sesutė. „Aš laukiu to laiko, kada galėsiu važiuoti į Neringą“, – sako Lina Šeštokaitė, 9 metų amžiaus. „Bus smagu“, – sako Rita Bradūnaitė, 8 metų amžiaus. „Laukiu“, – sako jos broliukas Vytautas, 7 metų amžiaus. Julija, Dalia, Lina, Rita ir Vytautas niekada nebuvo Neringoje. Yra vaikai, kurie jau buvę stovykloje, jie žino, ką ten ras. „Man nepatinka tos lovos, bet man patinka jų maistas“, – sako Julija Sajauskaitė, 10 metų amžiaus. „Man patinka Sporto diena, smagu pabūti su draugais“, – sako Julijos brolis Tadas, 11 metų amžiaus. O aš? Negaliu sulaukti, kol vėl susitiksiu su savo draugais ir dirbsiu meno namelyje.

Kristina Vaškutė, 12 metų, Baltimorės Karaliaus Mindaugo lit. m-los mokinė. („Mūsų žinios“)

DAINAVOJE

Dainavoje buvo labai smagu. Kristina, Aušra ir aš buvome tame pačiame barake. Nes žaidėme įvairius žaidimus. Prieš Sporto šventę mes daug sportavome. Kartais barakuose mes valgydavome saldinius. Mes valgėme ir virtuvėje. Maistas buvo skanus. Iš ryto atsikėlė, visi eidavome į lauką mankštai. Mes galėjome pasirinkti užsiėmimo grupes: žuvavimo ar plaukimo. Aš,

ISTORIJS DIENA STOVYKLOJE

Istorija yra mums labai svarbi. Tėvas Saulaitis mums aiškina, kokie apsimainymai buvo tarp Amerikų ir kitų žemynų. Mes rašėme savo šeimos istorijas: iš kur esame kilę, kaip atsiradome Amerikoje. Žaidėme knygnešius, o vakare vyko į tarptautinę madų parodą.

Vaidilutės esame, Dainavoje gyvename. Šiandien istorijos diena, bet vėliau pašoksime. **Aštuntas būrelis**

Vėliau aikštėje susirinko kunigaikščiai, seni Lietuvos istorijos valdovai. Mes mokame kaip kariauti ir lydėti, bet parodysim ir kaip mes mokame šokti.

Septintas būrelis

Mano istorija. Mano mamos tėvelis, t.y. mano senelis, Jonas Aistis yra labai žinomas poetas. Jis gimė Lietuvoje, bet vėliau iškeliavo į Ameriką. Mano mama gimė Amerikoje. Mano senelis kūrė gražią poeziją ir buvo labai geras tėvas. Senelis susirgo vėžiu ir labai sunkiai sirgo. Pagaliau mirė. Buvo labai liūdna. Senelis mirė prieš man gimstant, todėl apie jį žinau iš mamos pasakojimų. Kada tik skaitau senelio parašytus žodžius, tuoj noriu verksti. Jo vardas ir poezija yra plačiai minima.

Ada Valaitytė, (JAS universiteto laikraštėlis, 1992)

Kristina ir Aušra lankėme plaukimo grupę. Buvo smagu plaukti. Aš labai, labai gerai praleidau laiką Dainavoje. Kitais metais aš vėl važiuosiu į Dainavą.

Inga Žymantaitė, Lemonto Maironio lit. m-los mokinė. („Baltijos aidai“)

NERINGA

Nemuno vanduo ir Kuršių marios buvo suvartotos į skardį. (statų krantą) ir paskadino jį, paversdamas mariomis pievas, laukus, miškus ir kaimus. Pražūtis grėisė ir Šventajai piliai. Pastebėjusi tai Neringa, skubiai prisisėmė pilną žiurštą smelio, nubrido per marios ir supylė aukštą pylimą aplink savo sužadėtinio miestą. Kadangi braidyti per klampų marių dumblą buvo nepatogu, tai Neringa skersai marių, Šventosios link, supylė taką. Marių gilumoms užpilti ji sunaudojo akmenis, kuriuos jos rankos ieškotojai lenktynėms buvo paskardę sukravę. Sekliame vandenyje pylimasėjo kūr kas greičiau. Čia Neringa pylė po visą kopos kalną, sušlavusi jį į savo žiurštą. Tačiau kartą su tokia našta, vos pasiekus marių krantą, nutrūko žiursto pasaitas (virvutė), ir smelio kalnas per anksti nupuolė į vandenį. Pykdama Neringa prišluostė dar tiek smelio, kiek reikalinga buvo pylimui užbaigti, ir tuo būdu sekančiais metais įvyko vestuvės su midum ir alum.

Laimingai išgyvenus Neringai su savo vyru amžių, pradėjo pildyti kunigų pranašavimus apie tryliką baisių audros metų. „Lygiai kaip audra iš pietų ir vakarų užplūs nuožmūs (žiaurūs) kariautojai Prūsų žemę ir pavergs ją“, – kalbėjo tada kunigai.

Atplūdo šarvuoti kryžiuočiai. Kruvinų kovų metu jie paėmė vieną po kito šventuosius gojus (miškelius). Pagaliau krito ir Sklavijos gojus, kuriame visa jos giminė žuvo kovose, ir jų pilis buvo sugriauta. Pagaliau griuvusių likučiai nugrimzdė užliejusiose mariose.

Dar ir šiandien kai kurie žvejai tebepasakoja apie sienų likučius, kurie pas Ventpilę (Šventę, Šventosios miesto vietą), esant gražiam orui, yra matomi marių dugne. Taip pat pasakoja apie didelę akmenų sieną, milžinės Neringos supiltą skersai Kuršių marių. (Pabaiga)

Juozas Pronskus

VYZUONOS

Jei pasivaikščiosite po Lietuvos žemėlapi, tai Utenos apskrityje rasite Vyžuonų miestelį. Pro miestelį teka upė ir netoli ežeras. Padavimai Vyžuonų vardą sieja su lietuvių seniau garbintu dieviu Vižu, apie kurį yra išlikę pasakojimų. Ant Kartuvų kalno, vėliau Vyžuonų bažnyčios rūsyje, iš seniausių laikų gulėjo didelė akmeninė žalčio Vižo galva, tačiau nebuvo žinoma, kas ir kada ją padarė, kuriems reikalingas naudojo. Vyžuonos vardą pirmiausia, matoma, gavo upė, pratekanti pro miestelį, vėliau ir miestelis tuo vardu pavadintas.

Miestelyje 1927-30 m. pastatytas Vyt. Didž. pagerbti paminklas. Jį sumanė ir pasiryžo pastatyti trys jaunuoliai. Visa statyba užtruko 4 metus. Visą statybinių medžiagą vaikai pirkė iš savo vaikiškų santaupų, gautų už patarnavimą Mišioms ir piemenukų gaunamas smulkutes pajamas. Pradžioje vyresnieji nekuo neprisidėjo, galvodami, kad čia vaikiškos svajonės. Šis paminklas yra vienišas savo išvaizda bei statymo būdu ir tapo plačiai žinoma įžymybė visame krašte.